

2

1000-lecie koronacji
– wspomnienie początków
Polskiego Królestwa

20

Zoom na Lubelskie
– otwarcie sezonu
w Janowie Lubelskim

36

3. TdP Women
– wielkie kolarstwo
i światowa promocja

PISMO SAMORZĄDU
WOJEWÓDZTWA
LUBELSKIEGO

Nr 02 (24) // 2025 ISSN 2080-303X

lubelskie.pl

LUBELSKIE NA EXPO 2025 OSAKA, KANSAI

XIV. OGÓLNOPOLSKI Konkurs Fotograficzny

Lubelskie
Smakuj życie!

Czekamy na Twoje FOTOGRAFIE!

Wygraj nagrodę!

2 000 zł
1500 zł • 1000 zł

Wyślij fotografie do 30 września 2025 r.

Szczegóły: promocja.lubelskie.pl
Organizator: Departament Promocji, Sportu i Turystyki
Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego

www.lubelskie.pl

[Lubelskie_Smakuj_Zycie](https://www.instagram.com/Lubelskie_Smakuj_Zycie)

[LubelskiePL](https://www.facebook.com/LubelskiePL)

W TYM NUMERZE

Z REGIONU

- 2** Obchody 1000-lecia koronacji Bolesława Chrobrego. Wspomnienie początków Polskiego Królestwa.
- 4** Dziedzictwo, które napędza przyszłość. Lubelskie na EXPO 2025 Osaka, Kansai.
- 6** Wotum zaufania i absolutorium. Aprobata Sejmiku dla działań Zarządu Województwa Lubelskiego.
- 7** Święto dzieci w skansenie. 1 czerwca w Muzeum Wsi Lubelskiej.
- 8** Fundusze Europejskie napędzają Lubelskie. XII Dni Funduszy Europejskich.
- 10** Otwieramy drogę najzdolniejszym. Stypendia dla uczniów i studentów.
- 12** Miliony na transport i edukację. Fundusze Europejskie dla Lubelskiego.
- 13** Sprawniejsi w działaniu. Lubelskie wspiera młodzieżowe drużyny pożarnicze.
- 14** Connect Aviation 2026. Lotnicze forum w Lublinie.
- 14** Passion for Watches. Wydarzenie w Lubelskim Centrum Konferencyjnym.
- 15** Lubelskie na dachu świata. Polska himalaistka zdobyła Nanga Parbat.

KIERUNEK LUBELSKIE

- 16** Weekend nad Żółkiewką. Nowa marka turystyczna: Kraszczady.
- 18** Magiczna lubelska noc świętojańska. Wydarzenie w Muzeum Wsi Lubelskiej.
- 20** Zoom na Lubelskie. Otwarcie sezonu turystycznego w Janowie Lubelskim.
- 22** Lubelskie w Pradze. Dni Polski w stolicy Czech.
- 22** Velo-City 2025. Rowerowa promocja.
- 23** Dawny urok lubelskiej wsi. Żywa lekcja historii w skansenie.
- 26** Radecznica – lubelska Częstochowa. Sanktuarium dla pielgrzymów i turystów.
- 29** Wakacje w rytmie natury. Lubelskie parki krajobrazowe zapraszają.

NATURALNE LUBELSKIE

- 32** Sowy naszych lasów. Co pohukuje w parkach krajobrazowych?
- 34** O ekologii i parkach krajobrazowych. Konkursy promujące wiedzę o regionie.

LUBELSKIE SMAKUJE

- 35** Wiosna i lato na talerzu. Sezonowe zupy regionu.

Z DUMĄ WSPIERAMY SPORT

- 36** Wielkie kolarstwo i światowa promocja. 3. Tour de Pologne Women.
- 37** Liga Mistrzów dla najmłodszych. Piłkarski turniej o Puchar Marszałka.
- 38** Złoto dla siatkarki. Bogdanka LUK Lublin mistrzem Polski.

LUBELSKIE WYDARZENIA

- 40** Było, będzie... Relacje i zapowiedzi wydarzeń w regionie.

Lubelskie w atrakcyjnej formie zaprezentowało się na Światowej Wystawie EXPO 2025 w Osace. Wielkim finałem w Kraśniku zakończyły się tegoroczne, już XII Dni Funduszy Europejskich. Zarząd Województwa Lubelskiego podpisuje kolejne umowy na projekty z programu „Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027”, ułatwiające m.in. modernizację infrastruktury i poprawę wyposażenia w szkołach i przedszkolach, ośrodkach szkolno-wychowawczych czy bardzo wyczekiwane zmiany w informatyzacji i transporcie zbiorowym. Przy wsparciu środków zewnętrznych realizowane są też programy stypendialne dla najzdolniejszych uczniów i studentów.

Wakacyjny sezon turystyczny otworzyliśmy dwudniowym wydarzeniem „Zoom na Lubelskie” w Parku Rekreacji „ZOOM Natury” nad zalewem w Janowie Lubelskim. Miejscem bardzo udanych plenerowych wydarzeń było Muzeum Wsi Lubelskiej, w którym zorganizowaliśmy Dzień Dziecka, obfitujący w atrakcje dla najmłodszych, oraz Noc Świętojańską, nawiązującą do ludowych tradycji i obrzędów.

Na wakacyjne wyprawy zaprasza 17 parków krajobrazowych regionu. Polecamy też nowy kierunek – malownicze Kraszczady nazywane małymi Bieszczadami.

Tego lata będziemy gościć w Lubelskiem najlepsze kolarki Polski i świata biorące udział w Tour de Pologne Women.

Redakcja Lubelskie.pl

www.facebook.com/LubelskiePL

WSPOMNIENIE POCZĄTKÓW POLSKIEGO KRÓLESTWA

OBCHODY 1000-LECIA KORONACJI CHROBREGO

Z okazji przypadającego w tym roku jubileuszu 1000-lecia koronacji Bolesława Chrobrego na pierwszego króla Polski Samorząd Województwa Lubelskiego zorganizował uroczyste obchody Tysiąclecia Królestwa Polskiego. Wydarzenie odbyło się 11 maja w Lublinie pod Patronatem Narodowym Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy.

Koronacja Bolesława Chrobrego, która miała miejsce najprawdopodobniej 18 kwietnia 1025 r. w Gnieźnie, zapoczątkowała istnienie Królestwa Polskiego. To wydarzenie miało nie tylko aspekt symboliczny, ale przede wszystkim praktyczny – oznaczało pełną suwerenność Polski oraz jej wejście do elitarnego grona chrześcijańskich monarchii Europy. Bolesław Chrobry – syn Mieszka I i księżniczki czeskiej Dobrawy – był władcą nadzwyczaj ambitnym. Wśród największych jego sukcesów należy wymienić spektakularne zwycięstwo w wojnie z Niemcami, zakończone pokojem w Budziszynie (1018), udaną wyprawę kijowską, utworzenie metropolii gnieźnieńskiej. Zbudował trwałe podstawy państwowości oraz silne, chrześcijańskie królestwo.

– Koronacja Bolesława Chrobrego była wyraźnym sygnałem dla ówczesnej Europy, że oto Polska wchodzi do grupy najstarszych i najważniejszych cywilizacji europejskich, dlatego też ta rocznica powinna być dla nas wszystkich powodem do dumy. Jubileusz ten powinien nam, Polakom, przypominać, że jesteśmy narodem, który wie, po co powstał i czego dokonał przez tysiąc lat swojej historii – powiedział marszałek Jarosław Stawiarski.

KOMITET OBCHODÓW JUBILEUSZU

Podczas konferencji prasowej zapowiadającej uroczystości, która odbyła się 24 kwietnia br. w Lubelskim Centrum Konferencyjnym, zostały wręczone akty powołania do Komitetu Honorowego Obchodów Tysiąclecia Królestwa Polskiego w Województwie Lubelskim.

W skład Komitetu Honorowego Obchodów Tysiąclecia Królestwa Polskiego w Województwie Lubelskim weszli: prof. dr hab. Mieczysław Ryba (przewodniczący komitetu), arcybiskup lubelsko-chełmski Abel, Bartłomiej Bałaban, dr Grzegorz Brudny, Marzena Brzezicka, Michał Chorościński, dr Robert Derewenda, Zbigniew Furman, prof. dr hab. inż. Piotr Kacejko, prof. dr hab. Tadeusz Kęsik, Kamila Lenzion, Andrzej Leńczuk, dr Dominik Mielko, Andrzej Pruszkowski, Jolanta Rychłowska-Żarnecka, prof. dr hab. Mirosław Sitarz, Danuta Smaga, prof. dr hab. Marian Surdacki, prof. dr hab. Ryszard Szczygieł, prof. dr hab. Marcin Weiner.

UROCZYSTY PRZEMARSZ I PIKNIK HISTORYCZNY

Obchody zainaugurowano mszą świętą w Archikatedrze Lubelskiej, którą odprawił abp Stanisław Budzik. Po niej miał miejsce uroczysty przemarsz spod Archikatedry na Plac Teatralny, w którym uczestniczyły poczty sztandarowe, żandarmeria, kawaleria, orkiestra wojskowa, zespoły ludowe i grupy rekonstrukcyjne.

Uroczystości na Placu Teatralnym rozpoczęły się od złożenia meldunku Dowódcy Garnizonu 19. Brygady Zmechanizowanej. Następnie wciągnięto flagę Polski na maszt i zgromadzeni uczestnicy odśpiewali hymn narodowy. Po wystąpieniach okolicznościowych odbył się apel pamięci i salwa honorowa.

Na Placu Teatralnym odbył się rodzinny piknik historyczny z udziałem rekonstruktorów, którzy odtworzyli klimat średniowiecznego miasteczka, m.in. zaprezentowano kuchnię polową czy dawne zawody i zajęcia, jak barwienie tkanin, bicie monet i łucznictwo.

Uczestnicy mogli oglądać zbroje rycerskie, ale też żołnierskie mundury, broń i wyposażenie z późniejszych epok oraz współczesny sprzęt wojskowy.

Organizatorami uroczystości byli: Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie, Centrum Spotkania Kultur, Lubelskie Centrum Konferencyjne, a współorganizatorami – Opera Lubelska i Filharmonia im. Henryka Wieniawskiego w Lublinie. Patronat medialny objęły: Dziennik Wschodni, Kurier Lubelski, Radio Lublin, TV Republika, TVP3 Lublin.

WIDOWISKO „KORONACJA”

Specjalnie na tę rocznicę powstał spektakl „Koronacja” w reżyserii Michała Chorościńskiego. Widowisko przybliżyło kulisy koronacji Bolesława Chrobrego na króla Polski w oparciu o zapisy z kronik: Galla Anonima, mistrza Wincentego Kadłubka oraz Thietmara biskupa Merseburga.

Brat Swarożyc – wcielenie diabła – robi wszystko, aby przeszkodzić w koronacji Bolesława Chrobrego. Stanowi ona uzupełnienie chrztu, jakiego dokonał Mieszko I. Kontynuatorem procesu budowy suwerennego i liczącego się w Europie państwa polskiego jest jego syn Bolesław. Swarożyc nie chce do tego dopuścić. Pomagają mu w tym dziele władcy państw – sąsiadów Polski: Germanii – Henryk II oraz Rusi – Jarosław I. Nie życzą sobie istnienia między nimi niezależnego bytu politycznego. Stawką gry jest dusza Bolesława Chrobrego, a przez nią dusza polska w ogóle, wzmocnienie jej kompleksu małości, niedostateczności, przekonania, że nie zasługuje na wolność i samodzielność, musi podporządkować się innym. Przed przyjęciem tego rodzaju myślenia przez Chrobrego chronią go: żona Emnilda, Święty Wojciech oraz Otton III. Wspierają Bolesława i doprowadzają do koronacji.

Celem spektaklu jest podkreślenie doniosłości tego wydarzenia dla dziejów naszego kraju i czasów współczesnych. Do współtworzenia przedstawienia zostali zaproszeni Sztukmistrze z Lublina – profesjonalna misyjna grupa cyrkowa. Muzykę skomponował Marcin Pospieszalski, a wykonały na żywo chór i orkiestra Opery Lubelskiej i Filharmonii Lubelskiej. Za scenografię i kostiumy odpowiadali Anna i Sławomir Czyżowie, a scenariusz napisał Antoni Winch. W Bolesława Chrobrego wcielił się Sebastian Skoczzeń, świętego Wojciecha zagrał Andrzej Mastalerz, a Brata Swarożyc Jarosław Gajewski. W pozostałych rolach wystąpili: Marta Dylewska, Agata Klimczak, Cezary Łukaszewicz, Leszek Zduń, Dariusz Kowalski, Robert Latusek, Arkadiusz Janiczek, Maciej Wyczański. Reżyser przedstawienia Michał Chorośiński wcielił się w postać Galla Anonima.

Członkowie Zarządu Województwa Lubelskiego w uroczystym przemarszu na Plac Teatrny, fot. Łukasz Frączek

Jubileuszową mszę św. w Archikatedrze Lubelskiej odprawił abp Stanisław Budzik, fot. Agata Pawłowska

O randze wydarzenia sprzed tysiąca lat mówił marszałek Jarosław Stawiarski, fot. Agata Pawłowska

DZIEDZICTWO, KTÓRE NAPĘDZA PRZYSZŁOŚĆ

Przedstawiciele oficjalnej delegacji województwa lubelskiego i uczestnicy misji gospodarczej przed Pawilonem Polskim na EXPO 2025, fot. Łukasz Frączek

Kluczowym elementem prezentacji Województwa Lubelskiego w Pawilonie Polskim na EXPO 2025 w japońskiej Osace był „Przestrzenny perebor” – instalacja rzeźbiarska nawiązująca w efektowny sposób do tradycyjnej tkaniny z nadbużańskich terenów Lubelszczyzny. Lubelskie, które promowało się na EXPO w dniach od 14 do 20 maja, postawiło na atrakcyjne prezentacje i warsztaty, obrazujące nasze kulturowe bogactwo. Było też organizatorem wielosektorowej misji gospodarczej dla przedstawicieli 30 małych i średnich firm z regionu.

Motto Polski na Expo w Japonii brzmi: „Polska. Dziedzictwo, które napędza przyszłość”. Narodowy pawilon, usytuowany na wyspie Yumeshima na wodach zatoki Osaka w regionie Kansai będzie czynny do października. Tydzień Regionalny Województwa Lubelskiego, który odbył się w terminie 14-20 maja, stworzył okazję do promocji regionu oraz przedstawienia lubelskiej kultury i turystyki na arenie międzynarodowej, ze szczególnym uwzględnieniem rynku japońskiego i azjatyckiego.

Za nasz regionalny program artystyczny odpowiadały dwie instytucje kultury Samorządu Województwa Lubelskiego: Opera Lubelska i Muzeum Wsi Lubelskiej. W składzie delegacji oficjalnej znaleźli się: marszałek Jarosław Stawiarski, wice-marszałek Marek Wojciechowski, członek zarządu Jarosław Kwasek, przewodniczący Sejmiku WL Mieczysław Ryba i wice-przewodniczący Jerzy Sz waj. Gospodarze województwa uczestniczyli w wielu wydarzeniach promujących Lubelskie, spotkali się też z przedstawicielami innych państw w ich narodowych pawilonach: Czech, Japonii, Singapuru i Bahrajnu.

PRZESTRZENNY PEREBOR

W Pawilonie Polski kluczową rolę odgrywała rzeźba „Przestrzenny perebor”, która przedstawia wzór pereboru nadbużańskiego z Lubelszczyzny. Instalacja zbudowana z przezroczystych sześciątów – kryształów z żywicy epoksydowej, w których zatopiono czerwone i granatowe moduły – przenosi tradycyjny motyw z płaskiej tkaniny w trójwymiarową przestrzeń. Umieszczenie lustra na dnie gabloty stwarza iluzję spadających na lustrzaną płaszczyznę części, które w odbiciu tworzą wzór pereboru. To połączenie tradycji i nowoczesności pokazuje, że dziedzictwo kulturowe może inspirować do poszukiwania nowych form. Przekazywane z pokolenia na pokolenie budzi kreatywność i otwartość na zmiany. Autorką koncepcji jest Monika Trypuz – pochodząca z Chełma artystka, która w swojej twórczości łączy zainteresowanie polską kulturą ludową i rzemiosłem z nowoczesnymi technikami cyfrowymi. Skupia się szczególnie na tradycji tkackiej wschodnich rejonów Polski.

PIĘKNO TRADYCJI I KULTURY

Muzeum Wsi Lubelskiej przygotowało warsztaty tkackie i plastyczne. Goście Expo mogli spróbować swoich sił i samodzielnie utkać na krosnach wzór pereboru nadbużańskiego. Dużym zainteresowaniem, szczególnie najmłodszych mieszkańców Japonii, cieszyły się zajęcia artystyczne, rozwijające rysunkowe i malarskie umiejętności, a przy okazji przekazujące wiedzę o województwie i jego zabytkach.

Województwo Lubelskie reprezentowali także artyści Opery Lubelskiej, którzy zaprezentowali pokaz polskich tańców ludowych. Wielką atrakcją dla turystów była wspólna nauka polskiego tańca narodowego – poloneza. Wielu słuchaczy zgromadziły też występy solistów Patryka Pawlaka i Kariny Skrzyszewskiej oraz pianistki Magdaleny Brzezińskiej. Najbardziej widowiskowy był występ par Baletu Opery Lubelskiej. W tradycyjnych strojach ludowych zaprezentowali się: Maryla Szymańska i Filip Krzyżelewski oraz Małgorzata Franek i Maciej Marczak. Choreografię przygotowała Iwona Runowska,

a kostiumy zaprojektowała Agata Uchman. Utwory, do których tańczyli artyści, zostały nagrane przez Orkiestrę Opery Lubelskiej pod kierownictwem Łukasza Sidoruka. Na skrzypcach solo z orkiestrą zagrała Karolina Rudaś – koncertmistrz Orkiestry Opery Lubelskiej.

W Osace wystąpił również Chór Dziecięco-Młodzieżowy pod opieką Grzegorza Palucha, z solistami: Mają Mazurek, Maksymilianem Belniakiem, Mają Zaborską i Tomaszem Drozdem.

Zwiedzający Pawilon Polski podczas Tygodnia Regionalnego Województwa Lubelskiego otrzymywali w prezencie ręcznie malowane pocztówki i zakładki. Materiały, prezentujące najpiękniejsze zabytki regionu zostały przygotowywane specjalnie na to wydarzenie przez lubelską artystkę Marlenę Owsiany-Jędrzych.

– Województwo Lubelskie niezwykle barwnie zaznacza swoją obecność na Wystawie Światowej Expo Osaka, Kansai. Ale oprócz zaprezentowania naszego dziedzictwa narodowego, mamy okazję poznać japońską kulturę i stworzyć podwaliny pod przyszłą współpracę. Wiążę duże nadzieje z udziałem w Expo firm z naszego województwa. Liczę, że zaowocuje to współpracą gospodarczą z tamtejszymi przedsiębiorcami – powiedział marszałek Jarosław Stawiarski.

MISJA GOSPODARCZA

W Światowej Wystawie EXPO 2025 wzięli udział przedstawiciele 30 mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich firm z województwa lubelskiego. Wielosektorową misję gospodarczą zorganizował Departament Gospodarki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w ramach projektu „Marketing gospodarczy województwa lubelskiego III”. W skład delegacji weszły firmy reprezentujące różne branże – od sektora spożywczego, przez technologie informatyczne, aż po produkcję maszyn i komponentów przemysłowych. Taka różnorodność umożliwiła nawiązanie kontaktów z szerokim spektrum potencjalnych partnerów biznesowych z Japonii.

W misji, która odbywała się w dniach od 18 do 21 maja, uczestniczyli przedstawiciele firm: ActiveLine Marcin Taczalski, Auto-West S.C. M i R Pastryk, Auto-West Mariusz Pastryk, BIOBERRY Poland Sp. z o.o., CAASUAL Przemysław Rudnik, Dogtronic Solutions Sp. z o.o., Egkenn Vacuum Technology Sp. z o.o., Emedia Sp. z o.o., Elementa Mundi Sp. z o.o., EUROMET. EU Sp. z o.o., Eurostocker Tomasz Bronikowski, FMCGREG Grzegorz Michalak, HTE Prosta SA, IBIF.PL Kowalski Pawełczak S.K.A, Jukki Poland Sp. z o.o., Kryptobot Sp. z o.o., Ledberg Alina Zenkovich, Madoro Sp. z o.o., Meritum Polska Sp. z o.o.,

Nancy Accesories Magdalena Kucia-Ochal, PARTEN Rafał Kowalczyk, POL-INOWEX Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe TUDAR Sp. z o.o., ROMIX Roman Pietraś, Shemeck Przemysław Oleszczak, Simba Group Sp. z o.o., The True Green S.A., Tigre Sp. z o.o., Tomasz Gawłowski and CO, Universum Sp. z o.o.

– Dzięki dofinansowaniu z projektu „Marketing gospodarczy województwa lubelskiego III” firmy mogły uczestniczyć w misji bez ponoszenia wysokich kosztów, co jest szczególnie istotne dla małych i średnich przedsiębiorstw stawiających pierwsze kroki na rynkach zagranicznych. Udział w wydarzeniu pozwolił im nie tylko zaprezentować swoje produkty i usługi, ale również zdobyć wiedzę na temat specyfiki rynku japońskiego, różnic kulturowych oraz

oczekiwań partnerów biznesowych z tego kraju – podkreśla Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski.

Głównym celem wyjazdu był udział naszych przedsiębiorców w Polsko-Japońskim Forum Eksportowym przygotowanym 20 maja przez Polską Agencję Inwestycji i Handlu. Podczas tego wydarzenia wyróżniona została jedna z naszych firm – The True Green, znana i ceniona za nowe, zrównoważone działania w przemyśle drzewnym i budownictwie poprzez stosowanie drewna konopnego.

Uczestnicy misji zwiedzili też Pawilon Polski na Expo 2025, odbyli bezpośrednie spotkania B2B z japońskimi kontrahentami i partnerami, a ostatniego dnia pobytu odwiedzili japońskie przedsiębiorstwa podczas wizyt studyjnych.

Marszałek Jarosław Stawiarski i Marta Zielińska - wicedyrektor Departamentu Wystaw EXPO w PAIH oraz przedstawiciele skansenu przy instalacji „Przestrzenny perebor”, fot. Łukasz Frączek

Wspólne zajęcia plastyczne narzędziem do lepszego poznania i promocji regionu, fot. Łukasz Frączek

WOTUM ZAUFANIA I ABSOLUTORIUM

Zarząd Województwa Lubelskiego otrzymał wotum zaufania i absolutorium za wykonanie budżetu za 2024 rok. Uchwały w obu tych kwestiach podjęli radni 23 czerwca 2025 roku na XIV Sesji Sejmiku Województwa Lubelskiego.

W sprawie udzielenia wotum zaufania Zarządowi Województwa Lubelskiego „za” zagłosowało 21 radnych, 10 było „przeciw”, 1 radny wstrzymał się od głosu. Takim samym wynikiem zakończyło się głosowanie nad udzieleniem absolutorium Zarządowi Województwa Lubelskiego. Za absolutorium opowiedziało się 21 radnych, 10 było „przeciw”, 1 wstrzymał się od głosu.

– Dziękuję radnym za wotum zaufania i absolutorium udzielone Zarządowi Województwa. Pomimo trudnej współpracy z rządem oraz trwającej kolejny rok wojny za wschodnią granicą, cały czas działamy na rzecz rozwoju naszego regionu – mówił Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski.

Na sesji radni podjęli też dyskusję nad przygotowanym raportem o stanie województwa lubelskiego (szerzej o raporcie napiszemy w następnym wydaniu naszego kwartalnika).

BUDŻET ZA 2024 ROK

Mimo trudnej sytuacji i problemów, o których mówił marszałek, ubiegłoroczny budżet województwa wypada pozytywnie. Przy dochodach ogółem 1,77 mld zł i wydatkach ok. 1,67 mld zł nadwyżka budżetowa wyniosła ponad 100 mln zł. Stawia to Lubelskie wśród pozostałych województw kraju na 10. miejscu zarówno w sferze dochodów, jak i wydatków. Zadłużenie województwa na koniec roku 2024 sięgnęło 229,9 mln zł.

DOCHODY

Dochody własne wyniosły 792,4 mln zł, w tym udziały województwa w podatku dochodowym dla osób fizycznych (PIT) – 94,5 mln zł, a udziały w podatku dochodowym od osób prawnych (CIT) – 416,5 mln zł. Środki otrzymane z funduszy wyniosły 145,8 mln zł, w tym m.in.: środki z Rządowego Funduszu Polski Ład – 82,6 mln zł oraz z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg – 52,4 mln zł. Pozostałe dochody własne sięgnęły 135,7 mln zł, w tym m.in. opłaty za wyłączenie gruntów z produkcji rolnej – 12,2 mln zł. Łączna kwota subwencji wyniosła 713,9 mln zł, z czego: część wyrównawcza – 477,9 mln zł, część regionalna – 145,3 mln zł, część oświatowa – 58 mln zł, a uzupełnienie subwencji i rezerwa – 32,8 mln zł. Dotacje celowe z budżetu państwa na zadania zlecone to 119,9 mln zł.

W finansowaniu projektów z udziałem środków z Unii Europejskiej dochody wyniosły 133,9 mln zł, a wydatki – 171,8 mln zł.

WYDATKI

Struktura wydatków ogółem w budżecie województwa za 2024 rok: transport i łączność – 39,80%, ochrona zdrowia – 16,09%, administracja publiczna – 14,85%, kultura i ochrona dziedzictwa narodowego – 6,29%, oświata i wychowanie – 4,34%, pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej – 3,99%, rolnictwo i łowiectwo – 2,51%, rozwój przedsiębiorczości – 1,50%, informatyka – 1,26%, obsługa długu publicznego – 1,20%, pozostałe – 4,08%.

Wydatki majątkowe zamknęły się kwotą 479,4 mln zł (75,26%), w tym: drogi wojewódzkie – 242,3 mln zł, ochrona zdrowia – 156 mln zł, informatyka – 8,9 mln zł, zakup i objęcie akcji w Porcie Lotniczym Lublin SA – 31,8 mln zł, dokapitalizowanie Lubelskiego Parku Naukowo-Technologicznego – 2 mln zł.

INWESTYCJE

Największe środki pochłonęły zadania inwestycyjne w ochronie zdrowia oraz w budowie, modernizacji i utrzymaniu dróg. Na inwestycje w wojewódzkich placówkach zdrowia wydano w sumie 156 mln zł, w tym ze środków własnych – 109,6 mln zł, z Rządowego Funduszu Polski Ład – 43,1 mln zł,

a współfinansowane ze środków unijnych – 3,2 mln zł.

Inwestycje ze środków własnych przeprowadziły: Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Lublinie – 42,9 mln zł, Szpital Wojewódzki im. Papieża Jana Pawła II w Zamościu – 23,6 mln zł, Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Białej Podlaskiej – 13,3 mln zł, Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej w Lublinie – 12,9 mln zł, Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Chełmie – 7,2 mln zł, Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy CPL – 6,8 mln zł, Szpital Neuropsychiatryczny im. Prof. M. Kaczyńskiego w Lublinie – 2 mln zł, Sanatorium Gruźlicy i Chorób Płuc w Poniatowej – 1 mln zł.

Największymi inwestycjami finansowanymi z Funduszu Polski Ład były: utworzenie nowego Oddziału Neurochirurgii w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. S.K. Wyszyńskiego SPZOZ w Lublinie – 24 mln zł oraz budowa Regionalnego Centrum Pulmonologii (RCP) – Etap I – 18,3 mln zł. Zarząd Dróg Wojewódzkich otrzymał w sumie 495,8 mln zł, w tym na: inwestycje i zakupy inwestycyjne – 244,7 mln zł, wydatki bieżące na drogi – 214,5 mln zł, utrzymanie jednostki – 36,6 mln zł. Inwestycje drogowe były realizowane w ramach: zadań własnych – 70 mln zł, funduszy rządowych – 146,8 mln zł, współfinansowania ze środków unijnych – 15,3 mln zł, pomocy finansowej od JST (budowa i modernizacja dróg i chodników) – 8,5 mln zł.

1 CZERWCA W MUZEUM WSI LUBELSKIEJ

ŚWIĘTO DZIECI W SKANSENIE

W niedzielę 1 czerwca Muzeum Wsi Lubelskiej zamieniło się w tętniące życiem centrum rodzinnej zabawy. Piękna pogoda oraz ogromna moc atrakcji w sielskim otoczeniu przyciągnęły blisko 10 tys. odwiedzających.

Malowniczy lubelski skansen to wyjątkowe miejsce. Spędzenie dnia w muzeum, dzięki któremu poznajemy przeszłość naszego regionu i naszych przodków, to niebywały walor. Skansen, położony w dolinie rzeki Czechówki, odtwarza klimat dawnej wsi i miasteczka. Te wszystkie cechy sprawiły, że w Dzień Dziecka miejsce stało się istnym rajem dla najmłodszych i ich rodzin.

Na młodych odkrywców i poszukiwaczy przygód czekało mnóstwo niezapomnianych atrakcji. Wśród różnorodnych aktywności były pokazy taneczne i muzyczne młodych artystów. Dużą popularnością cieszył się plener malarski, gdzie dzieci mogły tworzyć barwne prace różnorodnymi technikami. Były też inne zajęcia plastyczne i manualne w ramach warsztatów rękodzielniczych. Nie mogło również zabraknąć zdrowej rywalizacji – dzieci mogły wziąć udział w edukacyjnych i ruchowych konkursach z nagrodami. Wśród przygotowanych przez organizatorów atrakcji nie zabrakło chociażby przejażdżki konną bryczką, tak bardzo wpisującej się w klimat skansenu. Przejażdżka wywołała wiele pozytywnych emocji i radości. Straż pożarna w ten upalny dzień uruchomiła fontannę, która okazała się najlepszą formą ochłody.

Jednym z nowoczesnych akcentów, o który za dbała Politechnika Lubelska, był Kącik Młodego Naukowca. W tej strefie uczestnicy mogli poznawać świat nauki w formie zabawy, doświadczając i eksperymentując. Uczelnia zaprezentowała także robopsa, który przechadzając się po miasteczku skansenowskim, wzbudzał zainteresowanie nie tylko najmłodszych, ale również ich rodziców.

Stoisko z atrakcjami dla dzieci przygotował również Uniwersytet Przyrodniczy, zapewniając takie atrakcje jak konkurs dojenia krowy czy warsztaty z tworzenia owieczki z filcu.

Oblegane były także stanowiska, na których najmłodszy mogli skorzystać z ozdobienia twarzy podobiznami ulubionych bajkowych bohaterów czy przystrojenia włosów kolorowymi warkoczami. Na zmęczonych czekała zielona przestrzeń z leżakami. Trzeba przyznać, że sielski klimat skansenu zachęcał do odpoczynku na łonie natury, wśród zieleni i błęgiego spokoju. Tu zdecydowanie miejsca nie zabrakło na rodzinny piknik z kocykiem.

Organizatorami wydarzenia byli: Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie, Centrum Spotkania Kultur w Lublinie, Politechnika Lubelska, Uniwersytet Przyrodniczy oraz Muzeum Wsi Lubelskiej. W Dniu Dziecka w skansenie uczestniczyło blisko 10 tysięcy gości, w większości rodzin z dziećmi. Organizatorzy zapowiadają kontynuację wydarzenia w przyszłym roku.

Atrakcyjne gry i zabawy plenerowe, fot. CSK

Pasjonujące spotkanie z robo psem Politechniki Lubelskiej, fot. CSK

Emocjonujący konkurs dojenia krowy na stoisku Uniwersytetu Przyrodniczego, fot. CSK

FUNDUSZE EUROPEJSKIE NAPĘDZAJĄ LUBELSKIE

XII Dni Funduszy Europejskich odbyły się w Polsce w dniach 9-11 maja 2025 roku. W województwie lubelskim, podobnie jak w latach ubiegłych, Departament Zarządzania Programami Regionalnymi UMWL przygotował dla mieszkańców Dni Funduszy Europejskich, których zwieńczeniem był finał 11 maja na terenie MOSiR w Kraśniku.

Dni Funduszy Europejskich to największe w Polsce wydarzenie promujące projekty zrealizowane przy wsparciu funduszy unijnych. Mają charakter przede wszystkim edukacyjny, ale także rozrywkowy. Ich celem jest pokazanie, jak fundusze unijne zmieniają Polskę. Są doskonałą okazją do zaprezentowania oraz zobaczenia z bliska, jak wiele pozytywnych zmian w naszym regionie było możliwych dzięki wsparciu UE.

– Dni Funduszy Europejskich to doskonała okazja, aby przypomnieć, że dzięki środkom unijnym województwo lubelskie przechodzi prawdziwą transformację. Od nowoczesnej infrastruktury, przez rozwój transportu i opieki zdrowotnej, po dostęp do kultury, edukacji, usług społecznych czy zielonej energii. Unijne środki wpływają na wszystkie sfery życia. Nasz region zyskuje nowe perspektywy, a mieszkańcy – nowe możliwości – mówił Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski.

PEWNY START Z FUNDUSZAMI

W ramach Dni Funduszy Europejskich 9 maja w Janowie Lubelskim na mieszkańców regionu czekało mnóstwo atrakcji. Organizatorzy przygotowali m.in.: prezentację multimedialną z realizacji projektów współfinansowanych z EFS oraz kierunków kształcenia oferowanych przez szkołę, warsztaty „Przyjaciele pszczoł”, wystawę plastyczną, pokaz udzielania kwalifikowanej

pierwszej pomocy, grę miejską – rajd rowerowy „Szlakiem obiektów wspartych funduszami unijnymi” oraz zawody sportowo-obronne.

Hitem wydarzenia był pokaz barmański zwycięzcy programu Mam Talent i rekordzisty świata Krzysztofa Drabika oraz warsztaty carvingu – rzeźbienia w owocach i warzywach w wykonaniu uczniów i absolwentów Zespołu Szkół w Janowie.

PORADY W SZPITALU

Dla Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego nr 4 w Lublinie 9 maja był dniem nie tylko świętowania Dni Funduszy Unijnych, ale także otwarcia Uniwersyteckiego Centrum Kardiologii i Kardiochirurgii.

W holu głównym szpitala można było skorzystać z darmowych porad specjalistów: kardiologa, fizjoterapeuty, dietetyka oraz z warsztatów ruchowych czy wykonać pomiary ciśnienia i saturacji.

Prowadzony był także nabór do projektu „Kompleksowo aktywni – rehabilitacja osób pracujących (z czynnikami ryzyka kardiologicznego) z województwa lubelskiego, współfinansowanego z programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, działanie 9.5 Ochrona środowiska pracy.

SPRZĘT STRAŻACKI

W dniach 9-10 maja br. jednostki straży pożarnych w Radzynie Podlaskim, Opolu Lubelskim oraz Tomaszowie Lubelskim

zaprezentowały sprzęt dofinansowany w ramach funduszy unijnych. Uczestnicy pokazów, które odbyły się na placach przy komendach powiatowych, mieli okazję zapoznać się ze specyfiką różnego typu pojazdów wykorzystywanych w straży pożarnej oraz zobaczyć działanie sprzętu, będącego na wyposażeniu formacji.

Zaprezentowano m.in. ciężki samochód ratowniczo-gaśniczy wyposażony w moduł sprzętu do usuwania wiatrołomów czy też skutków rozlewisk powodziowych, średni samochód ratowniczo-gaśniczy ze zwiększonym potencjałem ratownictwa drogowego, ciężki samochód ratownictwa technicznego z rotatorem do usuwania skutków kolizji drogowych, quad ratowniczy, samochód kwatermistrzowski czy samochód dowodzenia i łączności.

DZIEDZICTWO DLA KAŻDEGO

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie w ramach programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021–2027, działanie 2.1 „Cyfrowe Lubelskie” realizuje projekt „Kultura bez ograniczeń – digitalizacja i udostępnianie dziedzictwa kulturowego”. Jest to nowoczesna inicjatywa, mająca na celu ochronę, digitalizację i udostępnienie najcenniejszych zbiorów. Dzięki wsparciu z EFRR możliwe jest przeniesienie dziedzictwa kulturowego regionu do przestrzeni cyfrowej – dostępnej dla wszystkich.

Podczas Dni Funduszy Europejskich pracownicy Biblioteki zaprezentowali zdigitalizowane zbiory, m.in. zgromadzone przez Hieronima Łopacińskiego, patrona biblioteki. Chętni mieli okazję stworzyć własnego audiobooka oraz zapoznać się z kulisami tworzenia profesjonalnych produkcji.

Marszałek Jarosław Stawiarski na stoisku informacyjnym UMWL o Funduszach Europejskich, fot. Michał Lenart

MOC ATRAKCJI W ZS 3 W KRAŚNIKU

W ramach Dni Funduszy Europejskich uczniowie przygotowali wiele atrakcji dla uczestników spotkania. Chętni mogli poznać świat robotyki z drużyną Spice Gears oraz odkryć magię Hiszpanii w edukacyjnych konkursach. Nie zabrakło również rywalizacji sportowej w turnieju koszykówki 3x3 połączonego z biegami. A na miłośników muzyki czekał koncert uczniów ze szkół ZS nr 1 i ZS nr 2 w Kraśniku oraz pokaz taneczny w wykonaniu Mai Michalczewskiej i Maksymiliana Wardaka przeplatany piosenkami śpiewanymi przez Klaudię Siennicką.

WIELKI FINAŁ Z ATRAKCJAMI

Uroczystość rozpoczęła się paradą, która wyruszyła sprzed budynku MOSiR. W pochodzie – przy akompaniamencie Orkiestry Dętej OSP Kraśnik i oficjalnej maskotki Unii Europejskiej Syriusza – ulicami Kraśnika przeszli marszałek Jarosław Stawiarski i przedstawiciele władz samorządowych. Przez cały dzień na terenie Miasteczka Europejskiego odbywały się konkursy wiedzy o UE, quizy i zabawy moderowane przez animatorów dla całych rodzin. Strefa zabaw dla najmłodszych pełna była dmuchańców, placów zabaw i interaktywnych atrakcji oraz kolorowych buziek i doczepianych warkoczyków. Miłośnicy motoryzacji mogli z bliska zobaczyć strażacki sprzęt ratowniczo-gaśniczy oraz bojowy prezentowany przez Wojska Obrony Terytorialnej i policję, a nawet skorzystać z symulatorów

dachowania i zderzeń udostępnionych przez Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Lublinie.

Na ponad 40 stoiskach prezentowali się Beneficjenci Funduszy Europejskich – od przedsiębiorców po jednostki samorządu terytorialnego – gminy, miasta i powiaty, instytucje kultury, wsparcia najbardziej potrzebujących oraz organizacje pozarządowe. Departament Strategii i Rozwoju UMWL zorganizował stoisko informacyjne Programu Interreg Next Polska–Ukraina 2021-2027, przy którym odwiedzający mieli możliwość zapoznania się z rezultatami realizowanych polsko-ukraińskich projektów oraz z planowanymi naborami. Lokalne koła gospodyń wiejskich zapewniły degustację regionalnych specjałów przygotowanych zgodnie z tradycyjną recepturą, a w food truckach można było spróbować narodowych potraw państw członkowskich Unii Europejskiej. Podczas wydarzenia pracownicy punktów informacyjnych Funduszy Europejskich udzielali porad i wskazówek, jak skorzystać ze środków unijnych.

Na scenie wystąpiły lokalne zespoły taneczne: Soul Kids, Pomelo i Fantan działające przy Centrum Kultury i Promocji

w Kraśniku. Zaprezentowali się zwycięzcy talent show The Voice of Kids: stypendystka Marszałka Województwa Lubelskiego Oliwia Kołbuk oraz siostry Ala i Ola Tracz. Na scenie wystąpili również: Męski Zespół Śpiewaczy Majdaniacy, Parafialna Orkiestra Dęta Szastarka, artyści Opery Lubelskiej i Filharmonii im. H. Wieniawskiego oraz aktorzy Teatru Osterwy w Lublinie. Do świata iluzji publiczność przeniósł Maciej Piskorz, a pokazy bokserskie zaprezentowali zawodnicy Klubu Sparta Kraśnik.

Kulminacją XII Finału Dni Funduszy Europejskich były występy gwiazd wieczoru. Pierwsza z nich to Oskar Cymś – laureat Bursztynowego Słowika 2024 i zwycięzca 18. edycji programu „Twoja twarz brzmi znajomo”. Po jego występie na scenie pojawił się artysta światowego formatu – Ray Wilson, były wokalista legendarnego zespołu Genesis.

Wydarzenie zakończył pokaz animacji poświęcony projektom współfinansowanym z UE. Partnerami wydarzenia byli Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji oraz Centrum Kultury i Promocji w Kraśniku.

Dorota Marciniuk-Gołąb

STYPENDIA DLA UCZNIÓW I STUDENTÓW

OTWIERAMY DROGĘ NAJZDOLNIEJSZYM

W tym roku stypendia otrzymało 1087 uczniów, fot. archiwum UMWL

Ponad 1,6 tys. stypendystów zostało wyróżnionych w ramach programów stypendialnych realizowanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego. Zarząd Województwa Lubelskiego przyznał i wręczył stypendia sportowe, stypendia studenckie oraz stypendia z programów „Lubelskie wspiera uzdolnionych 2024-2025” i „Lubelska kuźnia talentów 2024-2025”. Łączna kwota przeznaczona na ten cel wyniosła ponad 8,5 mln zł.

Województwo Lubelskie od 2008 roku realizuje programy stypendialne dla uzdolnionej młodzieży współfinansowane ze środków UE, budżetu państwa oraz budżetu województwa. W tym czasie stypendia otrzymało ponad 12 tys. uczniów w całym województwie (12 034 osoby), na co przeznaczonych zostało ponad 50,5 mln zł. Dzięki otrzymanym środkom pieniężnym stypendyści mają możliwość zainwestowania w swój rozwój.

GALA STYPENDYSTÓW Z FUNDUSZY EUROPEJSKICH

Łącznie 1087 uczniów z całego województwa lubelskiego odebrało stypendia z rąk Członka Zarządu Województwa Lubelskiego Marcina Szewczaka. Uroczysta Gala Stypendystów programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego odbyła się 28 i 29 kwietnia w Centrum Spotkania Kultur w Lublinie. Od edycji 2023-2024 stypendium wynosi sześć tysięcy złotych (po 600 zł przez dziesięć miesięcy). W Sali Operowej CSK spotkali się stypendyści dwóch projektów realizowanych przez Województwo

Lubelskie: „Lubelska kuźnia talentów 2024-2025” oraz „Lubelskie wspiera uzdolnionych 2024-2025”.

– Przyznane stypendia są z jednej strony nagrodą za ciężką, systematyczną pracę wykonaną przez uczniów w poprzednich latach szkolnych, z drugiej zaś strony motywują dzieci i młodzież do dalszej pracy, wspomagają zakup niezbędnych rzeczy, które mają służyć rozwojowi ich umiejętności i zainteresowań. Dyrektorom szkół pragnę pogratulować zdolnych wychowanków, z kolei stypendystom gratuluję pracowitości oraz wytrwałości. Życzę Wam, aby to doświadczenie przełożyło się na zawodowe i życiowe sukcesy – powiedział członek zarządu Marcin Szewczak.

W ramach programu „Lubelskie wspiera uzdolnionych 2024-2025” wyróżniono 717 stypendystów: uczniów szkół podstawowych od V klasy oraz licealistów. Kwota przeznaczona na ten cel wyniosła ponad 4,3 mln zł. Natomiast z programu „Lubelska kuźnia talentów 2024-2025” przyznanych zostało 368 stypendiów dla uczniów z techników, szkół artystycznych, szkół branżowych oraz szkół policealnych. Na obecny rok szkolny na te stypendia została przeznaczona kwota w wysokości ponad 2,2 mln zł.

STYPENDIA SPORTOWE

6 maja w Lubelskim Centrum Konferencyjnym marszałek Jarosław Stawiarski i członek zarządu Jarosław Kwasek wręczyli stypendia wybitnym sportowcom z naszego województwa. Stypendia trafiły do 285 osób, które w 2024 roku osiągnęły wysokie wyniki sportowe oraz wyróżniały się osiągnięciami w działalności sportowej za ubiegły rok. Stypendium zostało przyznane na okres 9 miesięcy, tj. od kwietnia do grudnia 2025 r. Łączna wypłacona kwota przekracza 1 mln zł.

W wydarzeniu wzięli udział stypendyści, trenerzy, prezesi klubów oraz wybitni sportowcy.

Głównym kryterium warunkującym przyznanie stypendium jest osiągnięty wynik sportowy, tj. zdobyte miejsca medalowe w Igrzyskach Olimpijskich, Mistrzostwach Świata, Mistrzostwach Europy i Mistrzostwach Polski w kategoriach wiekowych sportu młodzieżowego: młodzieżowiec, junior i junior młodszy (kadet) oraz senior (do 27 lat).

Tegoroczna edycja naboru wniosków wyłoniła 285 zawodniczek i zawodników z terenu województwa lubelskiego. Stypendyści

reprezentują 53 organizacje sportowe (oraz 1 zawodnik niezrzeszony), uprawiają 20 różnych sportów: boccia, boks (kobiety/mężczyźni), goalball, jazda na deskorolce, jeździectwo, kolarstwo (szosowe, torowe, bmx), lekkoatletyka, narciarstwo biegowe, piłka nożna mężczyzn, piłka ręczna kobiet, piłka siatkowa i piłka siatkowa plażowa, podnoszenie ciężarów, pływanie, rugby kobiet, strzelectwo sportowe, szachy, taekwondo olimpijskie, tenis stołowy, tenis ziemny, zapasy (klasyczne, wolne, kobiet).

Największą liczbę miejsc medalowych, za które przyznano stypendium sportowe, uzyskali zawodnicy reprezentujący klub KU AZS UMCS Lublin. Łączna liczba stypendystów z tego klubu to 71 osób.

STUDENCKIE STYPENDIA MARSZAŁKA

W Filharmonii Lubelskiej 22 maja br. z rąk Członka Zarządu Województwa Lubelskiego Marcina Szewczaka studenci odebrali Studenckie Stypendia Marszałka Województwa Lubelskiego. Zaproszenie na uroczystość otrzymało 277 studentów szkół wyższych, którzy studiuje w województwie lubelskim lub tu mieszkają. Łącznie Województwo Lubelskie w tym roku przeznaczyło na ten cel kwotę 997,2 tysiąca złotych.

W obecnej 22. edycji wpłynęło 436 wniosków o przyznanie Studenckich Stypendiów Marszałka Województwa Lubelskiego, jednak warunki formalne spełniło 277 osób. Wysokość stypendium wynosi 600 zł brutto miesięcznie i przyznane jest na okres sześciu miesięcy.

– Chciałbym wam serdecznie pogratulować, że potraficie tak umiejętnie połączyć kwestie związane ze studiowaniem oraz z prowadzoną działalnością społeczną, charytatywną czy sportową. Wierzę, że w przyszłości będziecie skutecznie pracować na rzecz rozwoju regionu i całego kraju, budując nasz potencjał gospodarczy i społeczny – mówił Członek Zarządu Województwa Lubelskiego Marcin Szewczak.

Stypendystami mogą zostać studenci do 26. roku życia zamieszkujący lub studiuje w województwie lubelskim. Studenci uzyskali wysokie wyniki w nauce i jednocześnie wykazali się osiągnięciami w takich rodzajach działalności, jak: praca w kołach naukowych, działalność popularyzatorska, praca naukowo-badawcza, studia w ramach stypendium zagranicznego lub programów międzyuczelnianych, studia równoległe na dodatkowym kierunku studiów, studia międzyobszarowe, publikacje naukowe, czynny udział w konferencjach naukowych, patenty i wzory użytkowe złożone w Urzędzie Patentowym RP, osiągnięcia edukacyjne, artystyczne lub sportowe, działalność w wolontariacie, aktywna działalność za granicą na rzecz języka polskiego lub kultury polskiej lub polskiej mniejszości

narodowej, aktywna działalność na rzecz Polaków mieszkających za granicą. Stypendyści Marszałka Województwa Lubelskiego z 2025 roku kształcą się na 19 uczelniach w Polsce oraz jednej uczelni poza granicami kraju. Największą grupę stanowią studenci lubelskich szkół wyższych: Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (103 stypendystów),

Uniwersytetu Medycznego w Lublinie (81) oraz Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (24).

Od 2007 r. zrealizowano łącznie 22 edycje Studenckich Stypendiów Marszałka Województwa Lubelskiego. Przyznano 4139 stypendiów na łączną kwotę blisko 8,9 mln zł.

Dorota Marciniuk-Gołąb

Marszałek Jarosław Stawiarski wręczył stypendia młodym mistrzom sportu, fot. Michał Lenart

Marszałkowskie stypendia dla studentów wręczył członek zarządu Marcin Szewczak, fot. Michał Lenart

MILIONY NA TRANSPORT I EDUKACJĘ

Marszałek Jarosław Stawiarski i wicemarszałek Piotr Bręś z przedstawicielami dziewięciu gmin regionu – beneficjentami projektów dofinansowanych z programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, Działanie 7.1 Infrastruktura przedszkolna, fot. archiwum UMWL

Kolejne 22 umowy wręczył beneficjentom w maju br. Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski w ramach programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Są to projekty z zakresu ekologicznego transportu zbiorowego, infrastruktury edukacyjnej oraz usług społecznych, kształcenia ogólnego, jak również edukacji. Na początku czerwca do grona beneficjentów tego programu dołączyło dziewięć gmin, które przy wsparciu Funduszy Europejskich rozwiną i zmodernizują infrastrukturę przedszkolną.

Łączna wartość 22 umów podpisanych w maju wynosi blisko 85 mln zł, z czego środki z Funduszy Europejskich to niemal 60 mln zł, a wkład budżetu państwa 1,9 mln zł.

– Różnicowanie wręczanych umów świadczy o tym, jak szeroki wachlarz wsparcia jest dostępny w programie Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Dzięki środkom unijnym nasze szkoły, gminy i instytucje społeczne mogą jeszcze skuteczniej odpowiadać na potrzeby mieszkańców – zarówno dzieci, młodzieży, jak i osób starszych czy z niepełnosprawnościami – podkreśla Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski.

EKOLOGICZNY TRANSPORT W RYKACH

W ramach Działania 6.3 Publiczny autobusowy transport zbiorowy wręczono umowę, której beneficjentem jest Gmina Ryki, na realizację projektu „Budowa i modernizacja infrastruktury oraz zakup autobusów na potrzeby transportu publicznego”. Łączny koszt to blisko 8,8 mln zł, z czego dofinansowanie ze środków UE wynosi ponad 7,5 mln zł.

INWESTYCJE W RAMACH ZIT

Aż dziewięć umów dotyczy Działania 7.5 Infrastruktura edukacyjna w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Ich łączna wartość to blisko 33 mln zł, z czego

ponad 28,7 mln zł pochodzi z Funduszy Europejskich. Inwestycje realizowane będą przez gminy: Księżpol, Modliborzyce, Piaski i Włodawa, miasta Biała Podlaska, Biłgoraj i Opole Lubelskie oraz powiaty radzyński i puławski. Efektem tych inwestycji będzie wyposażenie 11 przedszkoli i 8 szkół. Wręczono również dwie umowy o dofinansowanie projektów, których wartość przekroczyła 7,3 mln zł, z czego wsparcie UE to blisko 3 mln zł w ramach Działania 7.7 Infrastruktura usług i integracji społecznej w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Dotyczą one utworzenia Centrum Opiekuńczego w Dziekanowie wraz z wypożyczalnią sprzętu opiekuńczo-rehabilitacyjnego w ramach ZIT MOF Hrubieszów oraz modernizacji i wyposażenia budynku przy ul. 1 Maja 160 w Dęblinie. W obiekcie zostanie utworzony Dzienny Dom Pomocy oraz przygotowana będzie baza lokalowa dla usług społecznych

na rzecz osób z niepełnosprawnościami i przewlekle chorych. Szacuje się, że pomocą zostanie objętych minimum 80 osób rocznie.

Z kolei osiem umów dotyczyło Działania 10.5 Wsparcie edukacji w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych na łączną kwotę ponad 32 mln zł, z czego niemal 28 mln zł pochodzi z Funduszy Europejskich, a z Budżetu Państwa ponad 1,5 mln zł. Projekty zrealizują: Krasnostaw, Lublin, Łuków, Tomaszów Lubelski, Włodawa, a także gminy Karczmiska i Stężyca. W ramach działania rozwiną ofertę edukacyjną szkół i przedszkoli, stworzą nowe miejsca wychowania przedszkolnego, zainwestują w specjalistyczne zajęcia oraz szkolenia i podnoszenie kompetencji zawodowych kadry. Dzięki tym projektom wsparciem zostanie objętych 4971 uczniów i 617 nauczycieli z 69 szkół i placówek oświatowo-wychowawczych.

WSPARCIE KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO

W ramach Działania 10.3 Kształcenie ogólne wręczone zostały dwie umowy o łącznej wartości ponad 3,5 mln zł, z czego dofinansowanie z Funduszy Europejskich przekracza 3,3 mln zł, a wkład budżetu państwa to blisko 340 tysięcy zł. Projekty miasta Chełm i powiatu radzyńskiego koncentrują się na transformacji szkolnictwa specjalnego – poprzez integrację, dostosowanie przestrzeni i wsparcie kompetencyjne nauczycieli w zakresie pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. W projektach tych pomocą objętych zostanie 592 uczniów oraz 128 nauczycieli.

ROZWÓJ BAZY PRZEDSZKOLNEJ

5 czerwca w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie marszałek Jarosław Stawiarski oraz wicemarszałek Piotr Bręś przekazali beneficjentom umowy o dofinansowanie 10 projektów w ramach programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, Działanie 7.1 Infrastruktura przedszkolna. Łączna wartość projektów wynosi ponad 29 mln zł, z czego wkład Funduszy Europejskich to niemal 24 mln zł.

– Wręczane umowy to dowód na skuteczność Funduszy Europejskich w budowaniu nowoczesnego województwa lubelskiego, którego miarą jest m.in. poziom kształcenia jego mieszkańców na każdym etapie życia. Inwestycje w modernizację infrastruktury przedszkolnej oraz jej dostosowanie do potrzeb dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zapewnią najmłodszym naukę w placówkach wyposażonych w najnowocześniejszy sprzęt, w przyjaznym i dostępnym otoczeniu. Realizowane projekty mają także na celu wyrównanie szans dzieci z uwzględnieniem obszarów wiejskich poprzez większą dostępność do edukacji przedszkolnej i równy dostęp do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia i uczenia się przez całe życie – mówił marszałek Jarosław Stawiarski.

Umowy zostały zawarte z gminami: Trawniki, Międzyrzec Podlaski, Wólka, Serniki, Wola Mysłowska, Piaski, Tyszowce, Wilkołaz oraz Gminą Głusk, która zrealizuje dwa projekty. Kwoty dofinansowania UE w poszczególnych umowach kształtują się od 127 tys. zł do ponad 10,3 mln zł.

Dzięki tym środkom powstaną cztery nowe przedszkola, dwa będą przebudowane, natomiast 11 zostanie wyposażonych. Z nowych lub zmodernizowanych placówek przedszkolnych rocznie skorzysta blisko 1400 najmłodszych mieszkańców regionu.

LUBELSKIE WSPIERA DRUŻYNY POŻARNICZE

SPRAWNIEJSI W DZIAŁANIU

Prawie 2 mln zł trafi do 206 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, które złożyły najlepsze oferty na doposażenie, rozwijanie sprawności fizycznej i przygotowanie członków młodzieżowych drużyn pożarniczych do służby w szeregach OSP. 12 maja br. marszałek Jarosław Stawiarski, wicemarszałek Marek Wojciechowski i wiceprzewodnicząca Sejmiku Kamila Grzywaczewska wręczyli 89 umów dotacyjnych

Inicjatywa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego jest kontynuacją dotychczasowych działań na rzecz porządku i bezpieczeństwa publicznego. W 2024 r. odbył się pilotażowy otwarty konkurs ofert dla organizacji pozarządowych pt. „Lubelskie wspiera OSP” na doposażenie jednostek w sprzęt ratunkowy.

Tegoroczna edycja konkursu ma za zadanie: doposażyć członków MDP w niezbędny sprzęt szkoleniowy i umundurowanie, podnieść ich wiedzę i umiejętności z zakresu pierwszej pomocy, zapobiegania pożarom i innym miejscowym zagrożeniom, rozwijać sprawność fizyczną członków MDP. Zadanie publiczne z zakresu bezpieczeństwa publicznego zostało określone w „Programie współpracy Samorządu Województwa Lubelskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2025”.

– Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze, podobnie jak Ochotnicze Straże Pożarne, to w Polsce fenomeny na skalę europejską. Bez was zawodowa straż pożarna nie odnosiłaby takich sukcesów w systemie ratowniczo-gaśniczym. Jesteście po to, żeby służyć lokalnej społeczności. Jeśli młody człowiek przejdzie służbę w młodzieżowej drużynie, a potem zasili zawodową straż pożarną, to będzie miał większe umiejętności do ratowania życia ludzkiego i mienia – dodał marszałek Jarosław Stawiarski.

Konkurs został ogłoszony 14 stycznia 2025 r. Chcąc ułatwić strażakom start w konkursie i przeszkolić ich w wypełnianiu wniosków, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego zorganizował na starcie cykl spotkań informacyjnych, które odbyły się w: Lubartowie, Białej Podlaskiej, Radzyniu Podlaskim, Zamościu, Chełmie, Lublinie oraz Kraśniku.

Jeden oferent mógł uzyskać dotację w maksymalnej wysokości 10 tys. zł. Do oceny merytorycznej zarekomendowanych zostało 281 ofert spełniających konkursowe kryteria. Jednak ze względu na znaczne przekroczenie kwoty wnioskowanej dotacji na listę rankingową wpisano 206 najlepszych ofert, których łączna wartość dotacji wyniosła blisko 2 mln zł.

Zgłoszone oferty obejmowały przede wszystkim zakup sprzętu i wyposażenia młodzieżowych drużyn, m.in.: fantomy, manekiny ćwiczeniowe, kamizelki do nauki postępowania przy zadławieniach, zestawy sztucznych ran, a także elementy toru przeszkód do zawodów. We wnioskach nie brakowało też zapotrzebowania na zakup umundurowania galowego i sportowego oraz na organizację potrzebnych szkoleń i wyjazdów szkoleniowo-treningowych.

Dotacje z konkursu „Lubelskie wspiera OSP” trafią do 206 jednostek w całym województwie, fot. Łukasz Frączek

LOTNICZE FORUM W LUBLINIE

Idea tego wielkiego wydarzenia, organizowanego już po raz 23 (ale pierwszy raz w Polsce), została zaprezentowana 12 czerwca br. w Lubelskim Centrum Konferencyjnym. W konferencji prasowej wzięli udział: Karin Butot – dyrektorka generalna Airport Agency, twórczyni i organizatorka CONNECT, marszałek Jarosław Stawiarski, wice-marszałek Piotr Breś, prezydent Lublina Krzysztof Żuk, prezes Portu Lotniczego Lublin Krzysztof Matuszczyk i wiceprezes PLL Marcin Kowalewski oraz dyrektor LCK Aleksander Batorski.

23. edycja CONNECT zaplanowana jest w dniach 17-19 lutego 2026 roku, w Lubelskim Centrum Konferencyjnym. Organizatorzy z Airport Agency oraz gospodarze z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego i Urzędu Miasta Lublin spodziewają się udziału co najmniej 800 przedstawicieli branży lotniczej z ponad 65 krajów.

Dyrektorka Karin Butot nawiązała do poprzedniego forum, zorganizowanego w Gironie k. Barcelony, z którą Port Lotniczy Lublin ma od tego roku nowe stałe połączenie. – Cieszymy się, że możemy organizować CONNECT w kolejnym niezwykle ciekawym miejscu. Z niecierpliwością czekamy na powitanie społeczności lotniczej i umożliwienie naszym delegatom odkrycia bogactwa potencjału, jaki ma do zaoferowania ten dynamiczny region – mówiła o przyszłorocznym wydarzeniu w województwie lubelskim.

– Wybór stolicy województwa lubelskiego jako gospodarza Kongresu CONNECT AVIATION 2026 świadczy o właściwym kursie naszego regionu. W ten sposób stajemy się centrum biznesu, turystyki oraz kultury. Życzę sobie i Państwu, aby to ważne i strategiczne wydarzenie budowało znaczenie województwa lubelskiego na arenie międzynarodowej – dodał marszałek Jarosław Stawiarski.

PASSION FOR WATCHES

WYDARZENIE W LCK

Patek, polski patriota, powstaniec listopadowy i działacz polskiego obozu emigracyjnego, zrobił na Zachodzie Europy karierę, stając się jednym z najbardziej znanych biznesmenów epoki. Wielką pasją do zegarków i rzemiosła artystycznego zaprowadziły go na szczyt sztuki zegarmistrzowskiej. Wspólnie z mistrzami – Franciszkiem Czapkiewiczem z Czech, a później z Adrienem Philippe z Francji rozwinął biznes, który zaowocował produkcją najpiękniejszych i najlepszych zegarków. Marka Patek Philippe & Co. jest do dziś synonimem najwyższej jakości w zegarmistrzostwie.

Uczestnicy wydarzenia, które odbyło się 16-17 czerwca w Lubelskim Centrum Konferencyjnym mogli oglądać pokazy i wystawy, słuchać wykładów i wziąć udział w warsztatach poświęconych sztuce zegarmistrzowskiej, ale także metodom i przyrządom służącym pomiarowi czasu. W patio LCK zawiązała wielką przestrzeń na konstrukcję wahadła Foucaulta. Jej autorem jest lublinianin Ireneusz Maksim, a wyjątkowość wahadła o zmiennej masie, pozwalającego na pokazanie ruchu obrotowego Ziemi, polega na skonstruowaniu urządzenia z części pochodzących z recyklingu, m.in. tarcz hamulcowych, sztang z siłowni i innych elementów. W programie dwudniowego wydarzenia nie brakowało też spotkań z pasjonatami precyzyjnej sztuki mierzenia czasu – zegarmistrzami, kolekcjonerami, autorami książek. Atrakcyjne prelekcje i unikalne kolekcje zaprezentowali członkowie Klubu Miłośników Zegarów i Zegarków.

Wśród imprez towarzyszących były: koncert „Z biegiem czasu” w wykonaniu lubelskich artystów – Pawła Błędowskiego, Łukasza Jemioły, Michała Iwanka, Urszuli Kasprzak-Wąsowskiej, Justyny Kazek-Góry i Martyny Sabak oraz pokaz filmu „Antoni Patek – zegarmistrz i patriota” w reżyserii Krzysztofa Paluszyńskiego.

POLSKA HIMALAISTKA ZDOBYŁA NANGA PARBAT

LUBELSKIE NA DACHU ŚWIATA

Zarząd Województwa Lubelskiego wsparł wyprawę Doroty Rasińskiej-Samoćko na ośmiotysięcznik Nanga Parbat (8126 m). To jej drugie podejście do najwyższego szczytu w pakistańskim Kaszmirze. Dorota jest pierwszą Polką, która zdobyła Koronę Himalajów i Karakorum.

– Ośmiotysięczniki są marzeniem każdego himalaisty. Siła Doroty jest niesamowita, dlatego postanowiliśmy wesprzeć ją w tej wyprawie. Województwo Lubelskie sięga po najtrudniejsze i najwyższe cele, a teraz będzie mogło zawitać na dachu świata, na Nanga Parbat. Życzę kolejnego udanego wejścia – mówił marszałek Jarosław Stawiarski 6 czerwca podczas konferencji prasowej z udziałem himalaistki w Lubelskim Centrum Konferencyjnym.

– Lubię pokonywać swoje słabości. Gdy po 20 godzinach akcji szczytowej, bez snu, bez jedzenia, mogę stanąć na wierzchołku ponad oceanem chmur... To jest piękne, to spełnienie marzeń – opowiadała ze wzruszeniem Dorota Rasińska-Samoćko, dziękując samorządowi województwa za zaufanie, życzliwość i pomoc. Dwa dni później była już w drodze do Pakistanu, a na początku lipca zdobyła szczyt.

NIEDOSTĘPNY KRÓL GÓR

Ekspedycja na Nanga Parbat, zorganizowana w partnerstwie z Urzędem Marszałkowskim Województwa Lubelskiego, odbyła się w okresie od 8 czerwca do 10 lipca 2025 r. Himalaistka zaplanowała zdobycie wierzchołka na początku lipca, czyli w czasie druku tego wydania naszego kwartalnika. Szczyt Nanga Parbat, dziewiąty pod względem wysokości wierzchołków świata, nazywany jest przez kaszmirskich Sierpów „Nagą Górą” lub „Królem Gór”. Oba miana związane są z wyjątkowo trudnymi do pokonania przez himalaistów skalnymi i lodowymi ścianami, które są dla wielu wspinaczy zbyt trudne i tutaj często kończą swoje wyprawy.

Dorota Rasińska-Samoćko podjęła wspinaczkę północno-zachodnią drogą przez Westerly Diamir Face, gdzie napotkała szereg trudności skalnych, technicznych oraz lodowych. Himalaistka najpierw odbyła kilkudniowy trekking, aby dostać się z Chilas do BC Nanga Parbat na 4100 m. Tam przeszła parotygodniowy proces aklimatyzacji wraz z wychodzeniem do kolejnych obozów, położonych już na wysokości 6000 m i eksploracją pobliskich szczytów. Wykorzystując sprzyjające warunki pogodowe, podjęła akcję szczytową na początku lipca, wchodząc na wierzchołek z obozu III.

KORONA HIMALAJÓW I KARAKORUM

Dorota Rasińska-Samoćko to jedyna Polka, która zdobyła Koronę Himalajów i Karakorum. Dokonała tego w rekordowym czasie trzech lat (2021-2024). Jednocześnie jest pierwszą himalaistką z Europy Środkowo-Wschodniej i Południowej z takim tytułem, piątą kobietą na świecie i najszybszym himalaistą bez zespołu sponsorskiego oraz wielkiego komercyjnego zaplecza.

W 2022 roku Dorota Rasińska-Samoćko ustanowiła światowy rekord – w zaledwie trzy miesiące weszła na siedem ośmiotysięczników bez wsparcia zespołowego i sponsorów, w towarzystwie jednego Sierpy. Najpierw były to cztery szczyty w Nepalu: Annapurna 8091 m, Kanczendzonga 8586 m, Lhotse 8516 m, Makalu 8484 m (w okresie od 28 kwietnia do 28 maja), a następnie w Pakistanie: Nanga Parbat 8126 m, Broad Peak 8051 m, K2 8611 m (od 1 lipca do 28 sierpnia).

Nazywana jest przez Sierpów i w środowisku himalaistów Speed Lady albo Iron Lady. Ma w swoim dorobku dziewięć ośmiotysięczników osiągniętych w ciągu jednego roku, a w sumie stanęła 17 razy na ośmiotysięcznych szczytach. Dwa razy zdobyła Manaslu oraz Makalu, a teraz ponownie weszła na Nanga Parbat.

Od 2021 roku realizuje projekt „Podwójna Korona”, mający na celu osiągnięcie Korony Himalajów i Karakorum oraz Korony Ziemi. Dorota Rasińska-Samoćko z zawodu jest prawnikiem i dyplomatą, a z zamiłowania pasjonatką natury, podróży i sportów ekstremalnych. Poza himalaizmem, uprawia m.in. nurkowanie, jazdę na nartach i aktywnie podróżuje, odbywając liczne trekkingi oraz wspinaczki na wszystkich kontynentach. Za osiągnięcia wysokogórskie wyróżniona prestiżowymi nagrodami Kolosa, Orła i Primus Inter Pares.

Jej tegoroczna wyprawa w pakistańskie Himalaje, wsparta przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, jest niecodzienną formą promocji województwa lubelskiego, które stawia na sport – od masowego sportu dzieci i młodzieży po sport wyczynowy na najwyższym mistrzowskim i olimpijskim poziomie, a także na aktywną turystykę.

– Niesamowita walka, niesamowita siła wewnętrzna Doroty, której ogromnie gratuluję! Dla nas to podwójne święto, bo na szczycie Himalajów powiewa flaga województwa lubelskiego. Jesteśmy wdzięczni Dorocie i cieszymy się, że wraca bezpiecznie – skomentował udany finał wyprawy marszałek Jarosław Stawiarski

Na zdjęciu: Dorota Rasińska-Samoćko, marszałek Jarosław Stawiarski i rzecznik prasowy Remigiusz Malecki podczas konferencji przed wyprawą himalaistki na Nanga Parbat, fot. archiwum UMWL.

NOWA TURYSTYCZNA MARKA: KRASZCZADY

WEEKEND NAD ŻÓŁKIEWKĄ

Turystyci w punkcie widokowym w Bzowcu, fot. Michał Lenart

Wyżyna Lubelska, kojarzona z żyznymi polami uprawnymi, to największa i jedna z najbardziej malowniczych krain województwa lubelskiego. W jej centralnej części, na Wyniosłości Giełczewskiej, znajdziemy Kraszczady. Ten mało znany obszar łączy przepiękne krajobrazy i przyrodnicze bogactwo ze śladami wielkiej historii, związanej z najważniejszymi postaciami i rodami Rzeczypospolitej.

Turystyczna Marka Kraszczady, to nowy projekt marketingowy, zainicjowany w październiku 2024 r. podpisaniem listu intencyjnego w Krasnostawskim Domu Kultury. Ma służyć promocji i rozwojowi powiatu krasnostawskiego i części znajdujących się w jego obszarze gmin: Krasnystaw (miasto i gmina), Fajstów, Gorzków, Izbica, Łopiennik Górny, Rudnik i Żółkiewka.

Samorządowcy, regionaliści, przyrodnicy, lokalni liderzy, przedsiębiorcy odbyli już co najmniej kilka spotkań integrujących różne środowiska wokół nowego projektu. Zaangażowały się również organizacje i instytucje, jak Lokalna Organizacja Turystyczna „Krasnystaw – Wrota Roztocza” czy Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych. Partnerami i wspierającymi ideę nowej marki turystycznej są też Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego i Lubelska Regionalna Organizacja Turystyczna.

PIĘKNO KRAJOBRAZU

Według Pawła Łapińskiego, dyrektora Zespołu Lubelskich Parków Krajobrazowych – Kraszczady to kraina znajdująca się pomiędzy Krzczonowskim Parkiem Krajobrazowym a Skierbieszowskim Parkiem Krajobrazowym, przedzielona niemal na pół doliną Żółkiewki. Rzeka o długości 33,7 km, w całym swoim biegu płynie przez Kraszczady – od źródeł we wsi Rożki k. Żółkiewki do ujścia do Wieprza pod Krasnymstawem. W jej dolinie znajdują się najważniejsze akweny krainy – zalewy w Żółkiewce i w Gorzkowie oraz zespół stawów rybnych w Wielobyczu.

Największym atutem Kraszczad jest piękno krajobrazów. Malownicze pofałdowane wzgórza i wierzchowiny, pokryte wielobarwną mozaiką pól, sąsiadują tu z dolinami rzek i wąwozami, nazywanymi debrami. Wprawdzie nie są tak znane i popularne jak wąwozy kazimierskie czy szczeczeńskie, ale warte pieszej lub rowerowej wycieczki. Wiele z nich, z uwagi na żyzne gleby zostało wylesionych, jednak nadal znajdziemy tu skupiska głęboko wciętych debr, z urwistymi ścianami porośniętymi

Zalew na Żółkiewce w Gorzkowie, fot. Michał Lenart

bukowym lasem. Najpiękniej wyglądają wiosną, gdy pokrywają je bujne kobierce zawilców i innych roślin runa, w tym bardzo rzadkich, jak cieszyńnianka wiosenna.

Na turystach największe wrażenie robi jednak wiosenna mozaika pól na wzgórzach i wierzchołkach, w której dominują żółte łany kwitnącego rzepaku, sąsiadujące z zielonymi pasami zbóż i innych upraw. Najbardziej atrakcyjne widokowo miejsca znajdziemy w okolicach Gorzkowa i Żółtkiewki oraz pomiędzy tymi miejscowościami, a także w południowej części krainy. Bardzo ciekawym punktem, z ekspozycją szerokiej i dalekiej panoramy Kraszczad, jest np. wzniesienie w Bzowcu, przy drodze z Chłaniowa do Płonki.

Nazwa Kraszczady nie jest oficjalna, nie nadali jej geografowie czy kartografowie, ale wymyślili turyści wędrujący malowniczymi okolicami Krasnegostawu. Już od kilkudziesięciu lat tereny Wyżyny Lubelskiej, położone na Wyniosłości Giełczewskiej i sięgające po Działy Grabowieckie, nazywano małymi Bieszczadami.

Zdaniem prof. Marcina Szewczaka, Członka Zarządu Województwa Lubelskiego, porównanie tego obszaru do Bieszczad jest bardzo trafione. Wprawdzie to nie góry, ale zróżnicowane ukształtowanie terenu, z wieloma wzniesieniami pokrytymi mozaiką pól i zalesionymi wąwozami tworzy wspaniałe krajobrazy, zdecydowanie warte zobaczenia.

WIELKA HISTORIA

Tradycja mówi, że królowa Zofia Holszańska, żona Władysława Jagiełły, podczas pobytu na zamku w Szczekarzowie zachwyciła się widokiem krasnego stawu rozlanego przez wody Wieprza pod miastem. Nie uszło to uwadze towarzyszących jej dostojników i mieszczan, bo dość szybko nazwę miasta, założonego w 1394 roku przez Jagiełłę, zamieniono na Krasnystaw.

Był to ważny ośrodek królewskiej władzy w Ziemi Chełmskiej, ze starostwem grodzowym zarządzanym przez przedstawicieli wybitnych rodów szlacheckich i magnackich, m.in. Uchańskich, Mniszchów, Sobieskich, Potockich. W 1490 roku biskupi chełmscy przenieśli do Krasnegostawu siedzibę diecezji rzymsko-katolickiej. W XVII-XVIII w. wybudowano w mieście imponujące rozmachem, zachowane do dziś obiekty – kościół i kolegium jezuickie.

Niemniej ciekawą historię ma Gorzków, gminna wieś położona w centrum Kraszczad, która w przyszłości ma szansę stać się ośrodkiem turystyki i rekreacji w tej krainie. W dziejach miejscowości zapisały się znakomite postaci, jak Mikołaj Trąba – pierwszy prymas Polski, arcybiskup gnieźnieński, a wcześniej halicki. Jeden z najwybitniejszych ludzi wczesnej epoki Jagiellonów, wielki podkanclerzy królewski, zaufany

dworzanin Władysława Jagiełły, od którego otrzymał Gorzków. Ciekawe, że stając się właścicielem tej wsi, porzucił przydomek „...z Sandomierza” (skąd pochodzili jego rodzice i gdzie był później kanonikiem), a zaczął tytułować się Mikołajem Trąbą z Gorzkowa, dając początek rodowej tradycji. Jego spadkobiercy i właściciele wsi nazywali się już Gorzkowscy herbu Trąba. Na początku XV w. Mikołaj Trąba ufundował w Gorzkowie pierwszy kościół parafialny.

Od 1644 roku Gorzków był w posiadaniu Sobieskich, właścicieli wielu posiadłości na Wyżynie Lubelskiej. Jakub, ojciec późniejszego króla Jana III, był jednym z najwybitniejszych ludzi epoki sarmacji, wielokrotnym posłem na sejm zarówno z województwa lubelskiego, jak i ziemi chełmskiej w województwie ruskim. Drugie małżeństwo Jakuba z Zofią Daniłowiczową – wnuczką hetmana Stefana Żółkiewskiego przyniosło mu wiele nowych posiadłości Żółkiewskich i zaowocowało narodzinami Jana – marszałka i hetmana wielkiego koronnego oraz króla Polski. Władca nadał w 1689 roku osadzie Gorzków prawa miejskie.

Znaczącą rolę w Ziemi Chełmskiej odgrywała duża osada Żółtkiewka, która za Jagiellonów rozwinęła się na miejscu wcześniejszej wsi

Żółtkiew. Rosnącą pozycję dużego ośrodka targowego i rzemieślniczego zawdzięczała możnej rodzinie Żółkiewskich, w której posiadaniu była do pocz. XVIII w. Część rodu, z której wyszedł najslawniejszy przedstawiciel – kanclerz i hetman Stanisław Żółkiewski, prapradziad króla Jana III Sobieskiego, przeniosła się pod Lwów, pomnażając fortunę i rozwijając miasto Żółtkiew. Sam hetman, spokrewniony z kanclerzem i hetmanem wielkim koronnym Janem Zamoyskim, wykorzystał protektorat wybitnego krewnego, dochodząc do wielkich zaszczytów w państwie i wojsku. Był wodzem kampanii moskiewskiej w 1609 roku i zwycięskiej bitwy pod Kłuszynem, po której Polacy zajęli na dwa lata Kreml.

Dzisiaj wielki hetman ma w rynku Żółtkiewki pomnik konny, a wojskowe (husarskie) tradycje rodu upamiętniają oryginalne murale na fasadzie Ośrodka Kultury Samorządowej.

O kolejnych miejscach w Kraszczadach wyróżniających się pięknymi krajobrazami, bogatą przyrodą i wielką historią napiszemy w następnym wydaniu „Lubelskie.pl”.

Adam Niedbał

Ośrodek Kultury Samorządowej w Żółtkiewce, fot. Michał Lenart

Pomnik hetmana Żółkiewskiego na rynku w Żółtkiewce, fot. Michał Lenart

WYDARZENIE W MUZEUM WSI LUBELSKIEJ

MAGICZNA LUBELSKA NOC ŚWIĘTOJAŃSKA!

KIERUNEK LUBELSKIE

W dniu przesilenia letniego, 21 czerwca, celebrowaliśmy Lubelską Noc Świętojańską, przenosząc się w magiczny świat dawnych obrzędów, legend i niezwykłych tradycji. Wydarzenie w Muzeum Wsi Lubelskiej przeszło najśmielsze oczekiwania, gromadząc blisko pięć tysięcy osób i potwierdzając, jak fantastycznie może zostać przygotowana impreza celebrująca nasze dziedzictwo.

Lubelską Noc Świętojańską zorganizował Oddział Turystyki w Departamencie Promocji, Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego, we współpracy z Muzeum Wsi Lubelskiej. Skansen był miejscem widowiskowych inscenizacji, muzyki, tańca, a wieczorne zabawy przy ognisku i nad wodą poprzedziły pokazy i warsztaty z plecionkarstwa.

SŁOWIAŃSKIE TRADYCJE LETNIEGO PRZESILENIA

Noc Świętojańska to jedno z najstarszych i najbardziej tajemniczych świąt słowiańskich. Początkowo pochodząca ze słowiańskich obrzędów noc Kupały, została z czasem przyjęta przez chrześcijaństwo, stając się wigilią święta Jana Chrzciciela. Obchodzona w okolicach letniego przesilenia, symbolizuje triumf światła nad ciemnością, bujność natury i płodność. To czas, gdy według wierzeń, granica między światami zaciera się, a siły natury stają się szczególnie mocne.

Tradycyjnie tej nocy rozpalano ogniska, które miały oczyszczać i chronić przed złymi mocami. W dawnych czasach wierzono, że kąpiel w tę magiczną noc oczyszcza ciało i duszę oraz zapewnia zdrowie i płodność. Rankiem po Nocy Świętojańskiej chodzenie boso po rosistej trawie miało dodawać uroku i atrakcyjności w oczach płci przeciwnej.

Jednym z bardziej znanych i wciąż popularnych zwyczajów Nocy Świętojańskiej jest puszczanie wianków na wodę. Choć dziś to głównie zabawa i wróżba dla panien i kawalerów, mająca przepowiedzieć przyszłość w miłości, dawniej ich znaczenie było szersze. W przeszłości pleciono również wianki ochronne dla gospodarstw, mające przynosić dostatek i chronić przed chorobami.

SZTUKA PLECIONKARSTWA

Wydarzenie w skansenie było również hołdem dla tradycji plecionkarskich. Ważnym elementem tegorocznej Lubelskiej Nocy Świętojańskiej była konferencja „Plecionkarstwo w drodze na Listę UNESCO”, która zgromadziła mistrzów tego rzemiosła. To wyjątkowe spotkanie otworzyli uroczyste Wicemarszałek Województwa Lubelskiego Marek Wojciechowski oraz Dyrektor Muzeum Wsi Lubelskiej Bartłomiej Bałaban, którzy podkreślili wagę pielęgnowania i promowania tych cennych, niematerialnych dóbr kultury.

Uczestnicy konferencji mieli okazję zgłębić techniki plecionkarskiego rzemiosła, poznając jego bogatą historię i współczesne wyzwania. Wśród prelegentów znaleźli się eksperci, tacy jak: Anna Sikora-Terlecka z Narodowego Instytutu Dziedzictwa, dr Katarzyna Kraczoń z Uniwersytetu Rzeszowskiego, Wojciech Świątkowski ze

Stowarzyszenia Polskich Plecionkarzy, prof. Katarzyna Smyk z Katedry Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego UMCS, Paweł Pomorski z Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych w Nałęczowie, Joanna Bogusławska z Plecione.pl oraz Katarzyna Ufniarz ze Stowarzyszenia Twórców Ludowych.

Podczas konferencji zaprezentowano również niezwykle dzieła wikliniarskie, a warsztaty tradycyjnych technik plecionkarskich cieszyły się ogromnym zainteresowaniem wśród dorosłych, jak i dzieci, które z dumą samodzielnie wyplatały swoje pierwsze koszyczki z wikliny.

Pierwszy samodzielnie wykonany koszyczek, fot. Michał Lenart.

BOGACTWO ATRAKCJI I WARSZTATÓW

Już od sobotniego popołudnia Muzeum Wsi Lubelskiej tętniło życiem! Uczestnicy mieli okazję wziąć udział w licznych warsztatach, gdzie uczyli się pleść piękne wianki, rozpoznawać zioła, śpiewać tradycyjne pieśni świętojańskie z zespołem Duna-jowi oraz tańczyć ludowe układy z Kapelą z Borówka. Najmłodsi z zapalem tworzyli słowiańskie lalki i biżuterię, a także bawili się podczas warsztatów teatralnych. Nie zabrakło również pyszności na stoisku z regionalną kuchnią, wyjątkowego rękodzieła na Jarmarku Tradycji oraz fascynujących opowieści w strefach legend, snuty przez utalentowanych gawędziarzy.

W programie znalazł się także plenerowy pokaz filmu „Dzień i Noc”, po którym odbyło się spotkanie z reżyserami: Katarzyną Machałek oraz Łukaszem Machowskim. Film kręcony na naszym Roztoczu i w Puszczy Solskiej, przedstawia magiczny świat ludowych wierzeń oraz związanych z nimi tradycyjnych obrzędów i pieśni.

Niezwykłym i niezapowiedzianym punktem programu była możliwość lotu balonem „Lubelskie. Smakuj Życie!”, który co chwilę wznosił się ponad drzewami skansenu, rozświetlając zapadającą już noc.

ŚWIĘTO OGNI A WODY

Preludium wydarzenia stanowiło Teatrum Wilia Świętego Jana przygotowane przez Zespół Obrzędowy z Hańska koło Włodawy. Po niezwykle przedstawieniu odbył się konkurs na najpiękniejszą słowiańską stylizację, w którym wzięło udział ponad 40 pięknie ubranych dziewcząt.

Kulminacyjnym punktem wieczoru było puszczanie wianków na wodę oraz barwny korowód i widowiskowa inscenizacja rozpalenia ognia przygotowana przez Fundację Korowód. Ten moment, pełen symboliki, przypominał nam o głębokim znaczeniu świętojańskich tradycji. Podczas rozpalania ognia uczestnicy wydarzenia utworzyli krąg i tańczyli do przygrywanej muzyki.

Po inscenizacji rozpoczęła się huczna zabawa taneczna przy akompaniamencie Kapeli z Borówka, która porwała do tańca wszystkich uczestników. Polki, oberki, suwaki i inne tańce zagrali brawurowo: Przemysław Łozowski (skrzypce, akordeon), Piotr Dziwura (basy) i Michał Szulc (bębenek obręczowy).

Emocje sięgnęły zenitu podczas spektakularnego Teatru Ognia w wykonaniu grupy Forge of Fire. Widowiskowe pokazy, z elementami ognistej żonglerki, na długo pozostaną w pamięci widzów.

Joanna Opiela-Basińska

Konferencję plecionkarską otworzyli wicemarszałek Marek Wojciechowski i dyrektor skansenu Bartłomiej Balaban, fot. Michał Lenart

Magiczny moment puszczania wianków na wodę, fot. Michał Lenart

Rozpalenie świętojańskiego ognia, fot. Michał Lenart

Zajęcia z rozpoznawania ziół w ziołowym ogrodzie skansenu, fot. Michał Lenart

ZOOM NA LUBELSKIE

Wydarzenie inaugurujące sezon turystyczny w województwie lubelskim – „Zoom na Lubelskie – Lubelskie flow” odbyło się w dniach 7-8 czerwca 2025 r. w Parku Rekreacji ZOOM NATURY w Janowie Lubelskim. Na uczestników czekało mnóstwo atrakcji – od lokalnych smaków i rzemiosła, przez koncerty i pokazy, aż po aktywności plenerowe, promujące uroki regionu. Tegoroczna inauguracja była nie tylko okazją do wspólnego świętowania, ale także świetnym startem do odkrywania najpiękniejszych zakątków Lubelszczyzny.

Sezon turystyczny 2025 oficjalnie otworzyli Wicemarszałek Województwa Lubelskiego Piotr Breś wraz z Burmistrzem Janowa Lubelskiego Krzysztofem Kołtysiem.

ATRAKCYJNIE I SMACZNIE

Podczas weekendu odwiedzający mieli okazję zapoznać się z ofertą turystyczną całego województwa lubelskiego. Organizatorzy przygotowali specjalną Strefę Atrakcji Turystycznych, promującą potencjał turystyczny Lubelszczyzny. Wydarzenie zgromadziło prawie 20 wystawców, m.in.: Poleski Park Narodowy, Roztoczański Park Narodowy, Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych, Ośrodek Edukacji Ekologicznej LAS Y JANOWSKIE, Muzeum Zamojskich w Kozłowie, Muzeum Nadwiślańskie w Kazimierzu Dolnym, Muzeum Badań Polarnych w Puławach, Nadwiślańska Kolejka Wąskotorowa, Polregio – Kolejowe Przewozy Regionalne,

Archipelag Roztocze, Lokalna Organizacja Turystyczna „Wrota Roztocza” z Krasnegostawu, Lokalna Organizacja Turystyczna „Kraina Lessowych Wąwozów”, Lokalna Organizacja Turystyczna „LOT nad Bugiem”, Biuro Informacji Turystycznej i Promocji Miasta w Zamościu, Akademia Zamojska, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej. Wielu partnerów, obok przekazywania informacji i dystrybucji wydawnictw turystycznych, przygotowało również ciekawe zajęcia plastyczne, przyrodnicze, quizy i konkursy wiedzy o regionie. W konkursie na stoisku Zamościa można było np. wygrać vouchery na zwiedzanie tego renesansowego miasta z przewodnikiem. Atrakcją prezentacji Muzeum Badań Polarnych był czerwony samochód terenowy, służący polskim polarnikom na Spitsbergenie, a na stoisku Nadwiślańskiej Kolejki Wąskotorowej można było usiąść w kilkuosobowej drezynie. Takie pojazdy szynowe, napędzane siłą ludzkich mięśni, są od kilku sezonów dodatkowym magnesem przyciągającym

turystów do odwiedzenia wąskotorówki na lubelskim Powiślu.

Uczestnicy poznawali także lokalne dziedzictwo kulturowe, związane ze znanym od ponad 200 lat ośrodkiem garncarskim w Łążku na południowym skraju Lasów Janowskich. Mistrzowie tego rzemiosła przygotowali pokazy wyrobu naczyń glinianych na kole garncarskim, a ozdobą prezentacji była wystawa ceramiki łążkowskiej, uważanej za jedną z najpiękniejszych ceramik malowanych w Polsce.

Nie zabrakło też stoisk z regionalną kuchnią. Goście mogli spróbować przysmaków wpisanych na ministerialną Listę Produktów Tradycyjnych oraz dań przygotowanych przez lokalne koła gospodyń wiejskich. Królowały popularne w Janowie Lubelskim i okolicach gryczaki, jaglaki, słodkie desery na bazie kasz. Gryka, zwana też tatarką, to jedna z najbardziej typowych upraw południowo-zachodniej części Lubelszczyzny – od Janowa Lubelskiego i Godziszowa po Biłgoraj i Tarnogród.

Turystyczną ofertę prezentowało blisko 20 partnerów wydarzenia. fot. Michał Lenart

Wicemarszałek Piotr Breś w laboratorium Zoom Natury. fot. Michał Lenart

KULTUROWO

Nie zawiedli Stefcia i Antoni, dobrze znani już z turystycznych wydarzeń organizowanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, a przede wszystkim z mediów społecznościowych Muzeum Zamoyskich w Kozłówce. Sympatyczna para aktorów – Aneta Ćmiel i Michał Rudnicki w żartobliwy sposób odtwarza scenki dawnego życia dworskiego, ale z reguły widziane z drugiej strony, czyli okiem służby. Uczestnicy „Zoomu na Lubelskie” mogli kilkakrotnie spotkać się z artystami, którzy w zabawnych scenkach starali się nawiązać ciekawą interakcję z publicznością.

Sympatyczne spotkanie ze Stefcią i Antonim z Muzeum Zamoyskich w Kozłówce, fot. Michał Lenart

AKTYWNI

Dla uczestników wydarzenia „Zoom na Lubelskie” przygotowano wiele aktywności, m.in. biegi plenerowe i spacerzy nordic walking, zawody kajakowe na janowskim zalewie, spływ kajakowy rzeką Bukową oraz rajd rowerowy. Wszystkie te aktywności odbywały się w otoczeniu pięknych Lasów Janowskich. O podróżach kamperem, jako doskonałej alternatywie na zbliżające się wakacje, opowiadali Aldona i Daniel Sagan z Kampermaniaka, którzy niejednokrotnie podróżowali przez Lubelskie swoim kamperem Groszkiem. Nad zalewem powstała specjalna strefa chill z karawaningowcami. Gośćmi specjalnymi byli przedstawiciele Lokalnej Organizacji Turystycznej „LOT nad Bugiem”, którzy kamperem przyjechali z Sarnak.

Uczestnicy rajdu rowerowego po Lasach Janowskich, fot. UM Janów Lubelski

Aleksandra Szwed z zespołem, fot. Michał Lenart

MUZYCZNI

Sobotni wieczór minął w rytmach reague oraz muzyki pop. Na scenie gościł, pochodzący ze Świdnika Damian Syjonfam – artysta sceny reague, autor tekstów, producent muzyczny – oraz Aleksandra Szwed z zespołem. Na zakończenie turystycznego weekendu uczestnicy mogli poczuć lubelskie flow i pośpiewać piosenki turystyczne przy ognisku

DNI POLSKI W STOLICY CZECH

LUBELSKIE W PRADZE

Tradycyjny rodzinny piknik w ogrodach Ambasady RP, mieszczącej się w Pałacu Fürstenbergów w Pradze. Taki charakter mają, bardzo lubiane przez mieszkańców czeskiej stolicy, Dni Polski. W tym roku wydarzenie odbyło się 14 czerwca, a jednym z wystawców było Województwo Lubelskie.

Odwiedzający mogli podziwiać występy artystyczne, wziąć udział w zabawach dla dzieci, odkrywać potencjał turystyczny i kulturalny różnych polskich regionów na specjalnie przygotowanych stoiskach, a także delektować się polskimi smakami. Województwo Lubelskie z dumą zaprezentowało swoją wyjątkową ofertę turystyczną. Stoisko promocyjne Lubelszczyzny, zorganizowane wspólnymi siłami przez Oddział Turystyki w Departamencie Promocji, Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego, Lubelską Regionalną Organizację Turystyczną oraz LOT Metropolia Lublin, było prawdziwą perełką.

Goście mieli okazję zapoznać się z atrakcjami turystycznymi Lubelskiego dzięki specjalnie przygotowanym na tę okazję folderom w języku czeskim. Mogli także skosztować regionalnego przysmaku – cebularzy lubelskich. Ten tradycyjny produkt piekarski przypadł do gustu gościom, stanowiąc smakowitą wizytówkę Lubelszczyzny.

Dodatkowo, na naszym stoisku czekała na gości strefa chilloutowa z wygodnymi leżakami i pufami, która stała się idealnym miejscem do odpoczynku i relaksu w trakcie pełnego wrażeń dnia.

Piękna i słoneczna pogoda sprzyjała wydarzeniu, przyciągając niezwykle liczną publiczność. Ogrody Pałacu Fürstenbergów tętniły życiem, a frekwencja potwierdziła ogromne zainteresowanie Polską i jej regionami, w tym województwem lubelskim.

ROWEROWA PROMOCJA

Velo-city

Velo-City – największe i najważniejsze wydarzenie na świecie poświęcone zrównoważonej mobilności i promocji ruchu rowerowego po raz pierwszy odbyło się w Polsce. Gospodarzem branżowej konferencji i wystawy był Gdańsk, a wśród uczestników nie mogło zabraknąć przedstawicieli województwa lubelskiego.

W wydarzeniu, zorganizowanym w dniach od 10 do 13 czerwca 2025 roku uczestniczyło ponad 1400 gości z 60 państw. Województwo lubelskie reprezentowali: Rafał Kamieniecki – zastępca dyrektora Departamentu Promocji, Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie oraz kierownik Oddziału Turystyki w tym departamencie Sylwia Piętał.

Udział w Velo-City był doskonałą okazją do promocji naszego regionu jako przyjaznego dla rowerzystów, a przede wszystkim do wymiany doświadczeń z ekspertami z całego świata w zakresie rozwoju nowoczesnej infrastruktury rowerowej, zrównoważonych i przyjaznych polityk transportowych uwzględniających transport publiczny oraz turystyki aktywnej. Podczas konferencji zaprezentowano szereg innowacyjnych rozwiązań, które mogą zostać wdrożone także w województwie lubelskim. To m.in. systemy dopłat do zakupu rowerów, jak i bonusy dla pracowników dojeżdżających rowerem z domu do pracy, ale też programy budowy funkcjonalnych parkingów dla jednośladów przy dworcach, z możliwością wypożyczenia roweru zamiast przewożenia własnego w pociągu.

Wiele z tych rozwiązań wdrożyli już np. Holendrzy, uchodzący za najbardziej rowerowe społeczeństwo Europy. Województwo lubelskie, wspólnie z partnerskim regionem Geldria realizują projekt „By bike from Gelderland to Lubelskie”. Chcemy wymienić z partnerami dobre doświadczenia i ewentualnie wdrożyć u nas najlepsze rozwiązania w zakresie zrównoważonej mobilności z rosnącym udziałem ruchu rowerowego. W dniach od 14 do 17 maja 2025 roku 10 przedstawicieli UMWL oraz innych samorządów z regionu i organizacji turystycznych odbyło wizytę studyjną w Geldrii (sprawozdanie z przykładami ciekawych rozwiązań przedstawimy w następnym wydaniu „Lubelskie.pl”).

DAWNY UROK LUBELSKIEJ WSI

Chałupa z Urzędowa z 1784 roku, fot. Piotr Kasperski

Skłaniająca ku spacerom i poznawaniu wyjątkowych polskich miejsc pora letnia w pełni. Wyprawa do lubelskiego skansenu to doskonała okazja do rodzinnych spacerów na świeżym powietrzu, ale przede wszystkim do spotkania z historią i tradycją naszego regionu.

Zamierzeniem Muzeum Wsi Lubelskiej było ukazanie charakterystycznych zabudowań z życia codziennego całej Lubelszczyzny oraz ich powiązań. Pracownicy podzielili więc muzeum na sektory, z których powstała triada wieś – dwór – miasteczko. W ramach sektora wiejskiego wyróżniono 5 krain: (3 są ukończone, a dwie w planach): Wyżynę Lubelską, Roztocze, Powiśle oraz Nadbuże i Polesie.

NA WYŻYNIE LUBELSKIEJ

Zabudowania sektora Wyżyny Lubelskiej w skansenie obejmują aż dziesięć reprezentatywnych przykładów. Przemysł wiejski reprezentują w niej: olejarnia z Bogucina, kuźnia z Urzędowa oraz wiatrak z Zyguntowa. Charakterystyczne zabudowania mieszkalno-gospodarcze regionu są reprezentowane przez: zagrodę z Urzędowa, zagrodę z Niemiec, zagrodę z Żukowa, chatę z Tarnogóry oraz zagrodę z Żabna. Całości dopełniają kapliczka z Kolanówki oraz studnia z Błażka. Zabudowania rozlokowane są po obydwu stronach gościńca, wśród pól uprawnych, na których organizowane są pokazy prac polowych, np. sianokosy, żniwa, wykopki.

Sektor Wyżyny Lubelskiej został udostępniony zwiedzającym 27 września 1979 r.

WIEJSKIE ŻYCIE

Czasy polskiej wsi, do których nawiązujemy, to przede wszystkim XIX i początek XX wieku. Zmiany, które w tym czasie miały miejsce, związane z uwłaszczeniem chłopów, stały się napędem dla rozwoju szczególnie rolnictwa, a dalej również przemysłu. Nadane na własność ziemie dały ludności wiejskiej możliwość uzyskania dochodu

z upraw, jak również z hodowli domowego ptactwa czy trzody chlewnej.

Pouwłaszczeniowa wieś lubelska była w zdecydowanej większości drewniana ze słomianym pokryciem dachowym. Chałupy były zazwyczaj jednoizbowe. Ściany bielono wapnem, a podłogę stanowiła gliniana polepa. Do izby wchodziło się z sieni. Po prawej stronie zwykle stał piec i to wokół niego głównie toczyło się życie domowników. Łóżka, nad którymi wisiały święte obrazy, zajmowały dłuższe ściany. Na wprost wejścia, pod oknem stał uroczysty stół pełniący funkcję małego ołtarza, z figurą Matki Boskiej, używany tylko w wyjątkowych okazjach, m.in. w czasie wizyty po kolędzie. Posiłki spożywano w części gospodarczej izby, przy małym stolku, jedząc z jednej misy.

Charakterystyczna dla XIX-wiecznych chałup była sień, która dzieliła budynek na dwie, nierówne części. Przechowywano w niej głównie sprzęty gospodarskie, w niektórych domach znajdowała się w niej grzędą z kurczakami. W sieni obierano ziemniaki, prano czy przygotowywano karmę dla zwierząt. Z sieni wydzielano komorę, do której dostęp miała jedynie gospodyni. Przechowywano tutaj produkty spożywcze, wartościowe przedmioty oraz odzież.

Ze względu na charakter rolniczy lubelskich wsi zagrody składały się z kilku budynków gospodarczych. Największym była stodoła, w której przechowywano słomę i siano oraz młócono zboże. Ziemniaki i inne rośliny okopowe były magazynowane w piwnicach, a zboża w spichlerzach.

Żniwowanie w lubelskim skansenie, fot. Leszek Grygorczuk

TRADYCYJNA ZABUDOWA WIEJSKA

Najstarszym budynkiem z wyeksponowanych zagród Wyżyny Lubelskiej jest chata z Tarnogóry. Stojąca nieco na uboczu, zbudowana została w 1773 r. Dzieli się na izbę, sień, komorę z kurnikiem i wyodrębniony w późniejszym czasie alkierz. We wnętrzu możemy zobaczyć kuchnię z otwartym paleniskiem, piec chlebowy oraz warsztat szewski.

Przykładem zabudowań należących do zaможniejszej rodziny jest zagroda z Urzędowa, składająca się z chałupy z 1784 r., małego i dużego okólnika oraz piwnicy ziemnej. W chacie znajdują się dwie izby, komora i sień. W małym okólniku, na który składa się pięć pomieszczeń gospodarczych i poddach, trzymano drób, drewno opałowe oraz narzędzia codziennego użytku. Duży okólnik (stodoła, stajnia, chlewy, wozownia, poddachy) był miejscem przechowywania plonów, narzędzi rolniczych oraz trzody chlewnej.

Typową zagrodą, która od XIX w. powszechnie występowała na terenach Wyżyny Lubelskiej jest zagroda z Żukowa. W jej skład wchodzi: chałupa, stodoła, spichlerz i obora. Zagrodę wraz z ogródkiem otacza płot. W drewnianej chałupie, którą zamieszkiwało łącznie 16 osób, znajduje się izba, komora i sień. Izba ozdobiona jest dekoracjami z bieli i słomy.

Podobnie posadowiona jest także zagroda z Żabna z chałupą i budynkami gospodarczymi oraz płotem.

Na szczególną jednak uwagę zasługuje w tym miejscu chałupa z nietypowym dodatkiem w postaci ganku, który pojawił się w chłopskich zabudowaniach pod koniec XIX w. Zagrodę wyróżnia także tematyczne

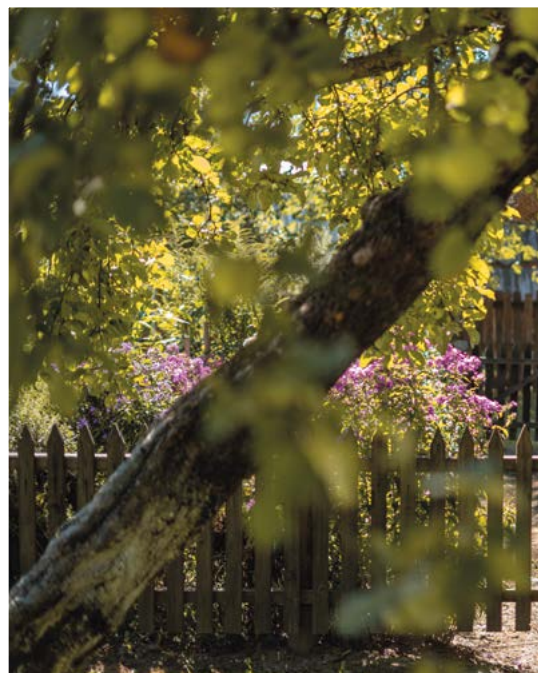
Muzeum Wsi Lubelskiej,
al. Warszawska 96,
zaprasza we wszystkie dni tygodnia
- od maja do września w godz. 9-19,
w październiku i kwietniu od 9 do 17,
a od listopada do marca w godz. 9-15.
Więcej informacji: skansen.lublin.pl

Wnętrze chałupy garncarza z Urzędowa, fot. Piotr Kasperski

zestawienie wyposażenia chałupy w warsztat tkacki i narzędzia do obróbki włókna z rosnącymi w ogrodzie czarnymi malwami wykorzystywanymi do farbowania tkanin.

Turyści przy chałupie z Niemiec z 1890 r., fot. archiwum LROT

Tu czas się zatrzymał..., fot. Anna Radziach

Ostatnim przykładem zabudowań mieszkalno-gospodarczych Wyżyny Lubelskiej jest zagroda z Niemiec. Tworzą ją: chałupa, ogródek otoczony sztachetowym płotem, murowana piwnica, obora, stajnia, spichlerz, stodoła i drewniany kurnik.

PRZEMYSŁ WIEJSKI

Jednym z najbardziej widocznych i rozpoznawalnych obiektów lubelskiego skansenu jest pięknie zachowany, stojący wśród pól, wiatrak typu holenderskiego z 1918 roku z Zyguntowa na Wyżynie Lubelskiej. Jego budowniczym był Ludwik Pastuszek, a pierwszym właścicielem Wincenty Warda, rolnik z Zyguntowa koło Piaszkowic. Wyrabiano w nim m.in. mąkę żytnią, a później także kaszę. Przy dobrych wiatrach mógł przemleć nawet 300-400 kg ziarna w ciągu godziny.

Nieco starszym obiektem w muzealnej wsi z Wyżyny Lubelskiej jest kuźnia z Urzędowa. Zbudowana w 1915 r. przez Stanisława Gozdalskiego służyła kowalowi Janowi Wyrostkowi w latach 1915-1940. Wykonywał w niej zarówno typowe prace kowalskie jak i ozdobne wyroby i okucia. Co ciekawe, została wykonana z desek pochodzących z umocnień okopów żołnierskich z okresu I wojny światowej.

Olejarnia z Bogucina jest kopią budynku z lat dwudziestych ubiegłego wieku. Znajduje się w niej oryginalne wyposażenie olejarni z drewnianą prasą do tłoczenia oleju, paleniskiem z blaszanym kociołkiem oraz drewnianym młynkiem. Bicie oleju, szczególnie w okresie adwentu i wielkiego postu, było dodatkowym zajęciem i źródłem dochodu dla kilku pokoleń rodziny Stachyrów z Bogucina.

Wiatrak holenderski z Zyguntowa z 1918 r., fot. archiwum UMWL

WTOPIONE W PEJZAŻ

Nie sposób wyobrazić sobie wiejskiego krajobrazu bez charakterystycznego dla niego elementu – drewnianej kapliczki. Również w skansenie, na rozstaju dróg, znajduje się mała kapliczka z Kolanówki. Wykonana w 1979 r. jest kopią zabytku z początku XX w. Wewnątrz umieszczono rzeźbę Chrystusa Frasobliwego, która jest kopią rzeźby z ok. 1900 r. (oryginał znajduje się w zbiorach MWL).

Do typowego krajobrazu wsi należały też drewniane studnie, wykorzystywane w codziennym życiu często przez kilkudziesięciu gospodarzy. Studnia gromadzka z Błażka, stojąca przy głównym trakcie muzealnej wsi, została zbudowana ok. 1870-1890 r. i w okresach suszy zasilala w wodę kilkadziesiąt gospodarstw. Reprezentuje typ studni kołowrotowej z drewnianym „deptanym” kołem o średnicy ok. 3 m. Nakryta dużym słomianym dachem na dębowych słupach, była miejscem codziennych spotkań mieszkańców, przychodzących rano i wieczorem z nosidłami po wodę oraz pojących na miejscu bydło i konie.

Dorota Marciniuk-Gołąb

Kapliczka z Kolanówki, fot. archiwum LROT

RADECZNICA — LUBELSKA CZĘSTOCHOWA

SANKTUARIUM DLA PIELGRZYMÓW I TURYSTÓW

Na jednym z wielu malowniczych wzgórz Rostocza, blisko 30 km od Zamościa, wznosi się Bazylika Mniejsza pw. św. Antoniego w Radecznicy wraz z zespołem klasztornym oo. Bernardynów. Początek miejscowemu sanktuarium dały wydarzenia z 8 maja 1664 roku.

Bazylika Objawień św. Antoniego z klasztorem oo. Bernardynów w Radecznicy, fot. Andrzej Niedźwiecki, EWTN Polska

„Czem Częstochowa dla całej Polski, tem Radecznicą jest dla Lubelskiego. Do Częstochowy dążą pobożni z najodleglejszych zakątków kraju; Radecznicę znają wszyscy mieszkańcy tej części ziemi, która zamknięta jest Bugiem, Wieprzem i Wisłą”. Tak o sanktuarium świętego Antoniego z Padwy pisał w 1861 r. „Tygodnik Ilustrowany” i tak pozostało do dziś. Co więcej, Radecznicą jest jedynym na świecie potwierdzonym miejscem objawień tego świętego.

OBJAWIENIA NA ŁYSEJ GÓRZE

Według tradycji, wiosną 1664 roku, u stóp Łysej Góry na Rostoczku ukazał się św. Antoni Padewski. Podczas kilkakrotnych objawień ubogiemu tkaczowi Szymonowi przekazał pragnienie wybudowania na górze świątyni. Historyczne i tradycyjne przekazy mówią o wyjątkowej łasce, której dostąpił Szymon – miał możliwość bezpośredniej rozmowy ze świętym Antonim, który polecił mu, by przekonał władze kościelne i mieszkańców o autentyczności objawień. Zadanie Szymon wykonał, chociaż, jak to zwykle bywa przy prywatnych objawieniach, nie od razu uwierzono w cud.

We wskazanym miejscu zaczęli gromadzić się mieszkańcy, a także stanął krzyż, przy którym dochodziło do pierwszych

uzdrowień i niezwykłych wydarzeń. Gdy usłyszał o tym biskup Mikołaj Świrski, sufragan chełmski, zakupił całą wieś i polecił wzniesić na górze drewnianą kaplicę z małym klasztorem. W 1667 roku osiedlili się tutaj bernardyni, dzięki którym do radecznickiego sanktuarium zaczęło przybywać coraz więcej grup pątniczych. Zgodnie z obietnicą św. Antoniego, byli oni obdarowywani licznymi łaskami.

BAROKOWA ŚWIĄTYNIA

W 1676 roku akt fundacyjny nowego kościoła i klasztoru zatwierdził Sejm Rzeczypospolitej i sam król Jan III Sobieski. Autentyczność objawień potwierdzili w 1679 roku delegaci biskupa chełmskiego Stanisława Święcickiego. To przyczyniło się do dynamicznego rozwoju kultu, podjęto też decyzję o budowie murowanego kościoła i klasztoru. Za sprawą ordynata Marcina Zamoyskiego w 1686 roku budowę powierzono Janowi Michałowi Linkowi – budowniczemu fortyfikacji zamojskich.

Już w 1695 roku świątynia została konsekrowana (klasztor ukończono w 1707 r.). Wzniesiona w barokowym stylu, z monumentalną dwuwieżową fasadą, dominuje nad okolicą. Prowadzą do niej 102 kryte schody, podzielone na trzy kondygnacje, wraz z arkadową loggią. W jednonawowym wnętrzu kościoła znajdowało się jedenaście

ołtarzy. W głównym umieszczony był łaskami słynący obraz św. Antoniego z Dzieciątkiem Jezus i lilią.

Największą popularnością sanktuarium cieszyło się w latach 1815–1869. To właśnie wtedy powstało określenie Radecznicę jako „Lubelskiej Częstochowy”. Na odpusty przybywało nawet kilkadziesiąt tysięcy wiernych, w szczególności na najważniejszy doroczny odpust 13 czerwca ku czci świętego.

KAPLICE OBJAWIEŃ

W sąsiedztwie świątyni i klasztoru, w tzw. łasku św. Antoniego znajdują się murowane kaplice, wzniesione w miejscach objawień świętego. Najbliżej położona jest kaplica św. Franciszka z Asyżu, wybudowana w 1926 r. przez tercjarzy franciszkańskich. Nieco dalej, na tzw. drózkach świętego Antoniego znajdują się kaplice: Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny, św. Marii Magdaleny i św. Stanisława biskupa i męczennika. Drózkami spacerują pielgrzymi i turyści, a podczas uroczystości przechodzą tędy tradycyjne procesje antoniańskie z odmówieniem „Koronki do św. Antoniego” i odśpiewaniem „Responsorium Si quaeris” („Jeśli szukasz cudów idź do Antoniego”). Ostatnim punktem drózek jest drewniana kaplica położona u stóp Łysej Góry, przy źródłach, nazywana „Kaplicą na Wodzie”.

KAPLICA NA WODZIE

Kaplica stoi wraz z pomostem na źródłanym rozlewisku, gdzie według tradycji święty, w obecności Szymona, poświęcił wodę. Została zbudowana na planie ośmioboku w latach 1824-1829, na miejscu starszej z XVII w. Cudowne wydarzenie upamiętniają obrazy: Gabriela Sławińskiego z lat 1780-81 oraz wcześniejszy z początku XVIII w. z napisem: „Tędy, gdzie ta kaplica stoi [przyszedł] Antoni do stoku wodę święcić z Szymonem, któremu się objawił” (ten obraz obecnie znajduje się w Muzeum Zamojskim w Zamościu). Na ścianie szczytowej nad wejściem do kaplicy umieszczony jest napis: „święty Antoni patronie tego co można odnaleźć”.

Z MROKU ZABORÓW I OKUPACJI

W latach zaborów Radecznicza dość długo była miejscem żywego kultu i ruchu pielgrzymkowego. Jednak carskie represje dotknęły również sanktuarium i klasztor bernardynów, który był przyjaznym miejscem dla polskich patriotów i powstańców. W 1869 r., po powstaniu styczniowym, władze zaborcze zamknęły klasztor, a sanktuarium nie funkcjonowało przez blisko 50 lat. Przebywający w tym czasie w Radeczniczy duchowni prawosławni i prawosławne zakonnice sprawili, że kościołowi nadano wystrój bizantyjski. Zmieniono też wezwanie świątyni na św. Antoniego Pieczerskiego. Powrót bernardynów w 1919 r. do Radeczniczy na nowo ożywił kult świętego z Padwy. Kościół oraz klasztor przeszły gruntowny remont, a w 1922 r. powołano Kolegium Serafickie, kształtujące młodzież męską (do 1939 r. miało 733 uczniów, a od 1944 do 1950 roku działało jako gimnazjum koedukacyjne dla blisko 450 uczniów).

W pierwszych miesiącach II wojny znajdowali tu schronienie uchodźcy z terenów zajmowanych przez Niemców i Sowieców, a później klasztor był azylem dla poszukiwanych przez Gestapo. Bernardyni współpracowali z podziemiem, w Radeczniczy drukowano ulotki oraz prowadzono tajne nauczanie. W latach 1944-1950 miał tu swoją siedzibę II Inspektorat Zamojski AK. W 1950 r. władze komunistyczne aresztowały czterech zakonników za współpracę z żołnierzami podziemia, zlikwidowały gimnazjum i przejęły większość zabudowań klasztornych, w których utworzono szpital psychiatryczny.

Jednak sanktuarium funkcjonowało nadal. W 1981 r. udało się odzyskać część zabudowań klasztornych, a biskup lubelski Bolesław Pylak erygował w Radeczniczy parafię. W wyniku pożaru, 30 lipca 1995 r., spłonął cudowny obraz, polichromia świątyni, organy i inne ruchome sprzęty. Dzięki ofiarności wiernych jeszcze w tym samym roku odnowiono prezbiterium, a w ołtarzu głównym

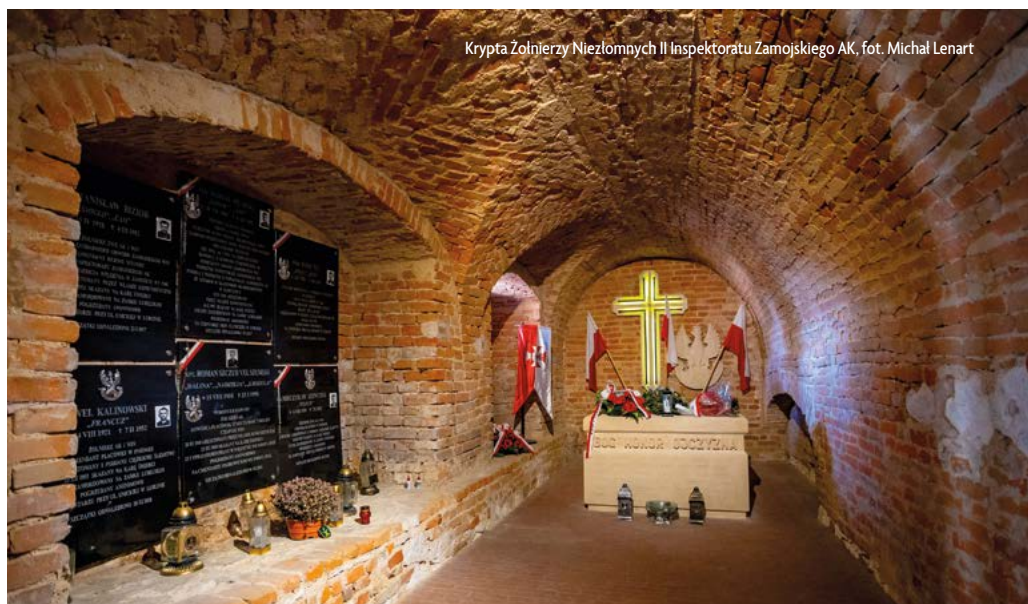
Uroczystości odpustowe przy Kaplicy na Wodzie, fot. archiwum oo. bernardynów

umieszczono nowy obraz św. Antoniego pędzla Jerzego Kumali. Wśród radeczniczkich parafian, ale też wielu pielgrzymów odwiedzających to miejsce panuje przekonanie, że tak szybka renowacja po tragicznym wydarzeniu nie byłaby możliwa bez cudownej interwencji świętego patrona. A pamiętny rok 1995 był Rokiem Antoniańskim, obchodzonym na pamiątkę 800. rocznicy urodzin Antoniego. Niemal 20 lat później – 17 czerwca 2015 r. papież Franciszek ogłosił kościół bernardynów bazyliką mniejszą.

KRYPTA NIEZŁOMNYCH

W podziemiach bazyliki znajduje się wyjątkowe w Polsce, bo jedyne, miejsce – Krypta Żołnierzy Niezłomnych II Inspektoratu Zamojskiego AK. W 2017 roku pochowano tutaj doczesne szczątki szefa II Inspektoratu Zamojskiego AK pułkownika Mariana Piłarskiego ps. „Jar” i kapitana Stanisława Biziora ps. „Eam”, zamordowanych przez komunistów w więzieniu na zamku lubelskim w 1952 r.

W 2019 spoczęły tu szczątki kolejnych żołnierzy niezłomnych: Józefa Pysia ps. „Ostry”, Pawła Kalinowskiego ps. „Francuz” i Mieczysława Szewczuka ps. „Włoch”, którzy także zginęli od kul komunistycznych oprawców. Wszyscy zostali pogrzebani w bezimiennych mogiłach na cmentarzu przy ul. Unickiej w Lublinie. Ich odnalezienie i zidentyfikowanie nastąpiło w latach 2017-2019, dzięki staraniom IPN w Lublinie. W 2021 r. w krypcie pochowano szczątki kpt. Romana Szczura vel. Szumskiego ps. „Urszula”, zamordowanego w 1950 r. w więzieniu we Wrocławiu i pochowanego skrycie na tamtejszym Cmentarzu Osobowickim. Kapitan „Urszula” w maju 1946 roku dowodził akcją rozbicia więzienia w Zamościu, z którego uwolniono ponad 300 osób. 14 marca 2025 r. w Krypcie Żołnierzy Niezłomnych pochowano szczątki ppor. Ludwika Rogalskiego ps. „Kanciarz”, zamordowanego w 1951 r. w więzieniu na lubelskim zamku i pochowanego w bezimiennej mogile na cmentarzu przy ul. Unickiej.

Krypta Żołnierzy Niezłomnych II Inspektoratu Zamojskiego AK, fot. Michał Lenart

Drewniany krzyż przemieszczony do bazyliki z miejsca objawień, fot. Michał Lenart

Obraz św. Antoniego z Dzieciątkiem Jezus w ołtarzu głównym, fot. Michał Lenart

SANKTUARIUM NA SZLAKACH ROZTOCZA

Co dwa miesiące, w drugi piątek miesiąca odbywają się tutaj msze o uzdrowienie duszy i ciała. Co tydzień, we wtorki sprawowane są msze św. zbiorowe w złożonych osobiście lub nadesłanych intencjach, połączone z nabożeństwem ku czci świętego Antoniego. Coraz większe rzesze wiernych biorą udział w odpustach, szczególnie tym 13 czerwca, aby uczestniczyć w procesji z bazyliki

do Kaplicy na Wodzie i w poświęceniu lilii. Pozostałe uroczystości odpustowe przypadają w święta: Matki Bożej Anielskiej – 2 sierpnia, św. Franciszka z Asyżu – 4 października, Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny – 8 grudnia. Bernardyni oferują gościom odwiedzającym sanktuarium noclegi w klasztorze (36 miejsc), z możliwością skorzystania z posiłków klasztornej kuchni. Radecką odwiedzają również turyści przemierzający popularne roztoczańskie szlaki. Najważniejsze z nich pozwalają na wieloetapowe przejście lub przejechanie rowem niemal całego Roztocza. To pieszy Szlak

Centralny (niebieski, ok. 196 km), prowadzący od Szastarki w woj. lubelskim do Horyńca Zdroju w woj. podkarpackim oraz Centralny Szlak Rowerowy Roztocza (187 km), wiodący od Kraśnika przez Zwierzyniec do Hrebennego. Radecką z sanktuarium jest też celem odwiedzin turystów odpoczywających w roztoczańskich letniskach, m.in. Szczepieszynie, Lipowcu, Zwierzyncu. Zajeżdżają tu również turyści zwiedzający Zamość i korzystający z wodnych atrakcji nad zalewem w Nieliszu.

Dorota Marciniuk-Gołąb

Wnętrze bazyliki św. Antoniego w Radeckim, fot. Michał Lenart

LUBELSKIE ZAPRASZAJĄ PARKI KRAJOBRAZOWE

WAKACJE W RYTMIE NATURY

Parki krajobrazowe województwa lubelskiego odznaczają się wielkim bogactwem i zróżnicowaniem krajobrazowo-przyrodniczym i kulturowym. Obejmują głębokie lessowe wąwozy, rozległe torfowiska, jeziora, doliny rzeczne, leśne ostępy, tradycyjne pola i uprawy rolne, ale także unikatowe siedliska i gatunki chronione. W ich obszarze położone są również liczne obiekty i zespoły zabytkowe – dwory, pałace, kościoły, cerkwie, drewniane chałupy i zagrody, kapliczki i krzyże przydrożne, cmentarze, miejsca pamięci narodowej i ważnych wydarzeń historycznych.

Splyw kajakowy rzeką Chodelką, Kazimierski Park Krajobrazowy, fot. Stanisław Turski

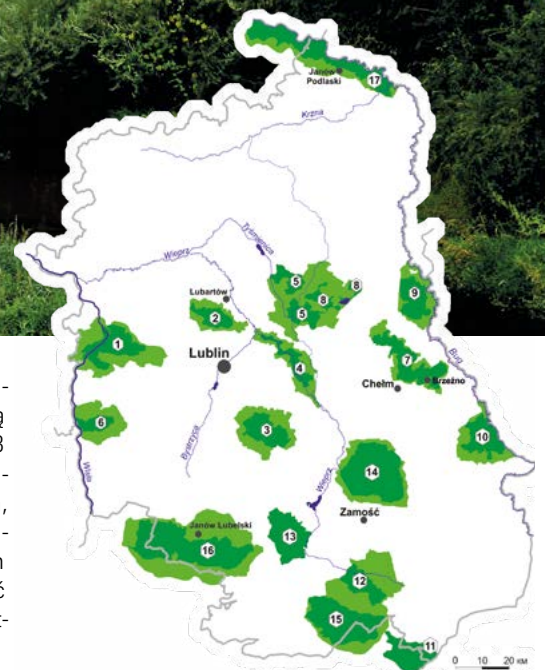
Na łamach czasopisma „Lubelskie.pl” opisaliśmy już wiele takich miejsc, prezentując wszystkie 17 parków krajobrazowych województwa. Nasze parki obecne są również w innych mediach, w tym w programach „Naturalnie Lubelskie” w TVP3 Lublin, w audycjach Radia Lublin, czy w najnowszym cyklu „Polskie szlaki” w TV Republika. W związku z tym, że te chronione obszary są już dość dobrze znane odbiorcom, w tym tekście nie będziemy przedstawiać konkretnego parku ani omawiać poszczególnych atrakcji. Skupimy się na samych formach turystyki, które można z powodzeniem realizować w parkach krajobrazowych. Chcemy pokazać, w jaki sposób możemy obcować z dziedzictwem przyrodniczym, krajobrazowym, historycznym i kulturowym tych wyjątkowych miejsc.

BLISKO, DOSTĘPNIE, RÓŻNORODNIE

Województwo lubelskie to prawdziwy raj dla miłośników przyrody, ciszy, aktywnego wypoczynku i krajoznawstwa. Znajduje się tu aż 17 parków krajobrazowych oraz 17 obszarów chronionego krajobrazu. To niezwykle bogactwo przyrody i obszarów, które wyróżniają się zróżnicowanymi formami ukształtowania terenu: dolin rzek, labiryntów wąwozów, trudnodostępnych torfowisk, rozległych kompleksów leśnych, mozaikowatych pól, podmokłych łąk czy położonych na zboczach i pagórach kserotermicznych muraw.

Parki krajobrazowe oferują niezapomniane wrażenia przyrodnicze, krajoznawcze i rekreacyjne, a jednocześnie pozwalają na aktywny wypoczynek bez konieczności przestrzegania rygorystycznych ograniczeń. W przeciwieństwie do rezerwatów czy parków narodowych, ochrona przyrody w parkach krajobrazowych nie wyklucza obecności człowieka – można tu swobodnie poruszać się pieszo, rowerem, kajakem. Można też zejść ze szlaku, by poczuć jeszcze bliższy kontakt z naturą (oczywiście z zachowaniem zasad poszanowania przyrody i przepisów prawa).

Dużym udogodnieniem dla turystów są ścieżki edukacyjno-przyrodnicze oraz zadaszone miejsca wypoczynku.

- parki krajobrazowe
- otuliny parków krajobrazowych

1. Kazimierski PK; **2.** Kozłowiecki PK; **3.** Krzczonowski PK; **4.** Nadwieprzański PK; **5.** PK „Pojezierze Łęczyńskie”; **6.** Wrzeliwiecki PK; **7.** Chełmski PK; **8.** Poleski PK; **9.** Sobiborski PK; **10.** Strzelecki PK; **11.** Południoworostocki PK; **12.** Krasnobrodzki PK; **13.** Szczębrzeszyński PK; **14.** Skierbieszowski PK; **15.** PK „Puszczy Solskiej”; **16.** PK „Łasy Janowskie”; **17.** PK „Podlaski Przełom Bugu”.

TURYSTYKA PIESZA – WOLNE TEMPO, PEŁNE WRAŻENIA

To klasyczna i zarazem najgłębiej angażująca forma poznawania przyrody. To właśnie pieszo najpełniej możemy zatrzymać się przy otaczającym nas świecie – usłyszeć śpiew ptaków, poczuć zapachy lasu i tak, dostrzec szczegóły krajobrazu czy ślady dawnych kultur.

W parkach krajobrazowych znajdziemy wiele oznakowanych szlaków pieszych, ścieżek edukacyjnych i tras nordic walking, które prowadzą przez lasy, doliny rzeczne i punkty widokowe. Można tu spotkać unikatowe gatunki roślin i zwierząt, zabytki kultury ludowej, drewniane cerkwie i kościoły, młyny, kapliczki, a także pozostałości dawnych dworów i ślady historycznych wydarzeń. Są też miejsca mniej uczęszczane, które można odkrywać z mapą, poza szlakami – oczywiście z zachowaniem rozwagi i poszanowaniem przyrody.

AKTYWNOŚĆ W RYTMIE NATURY

W parkach krajobrazowych z powodzeniem można również uprawiać biegi terenowe (trail running). To forma ruchu coraz bardziej popularna wśród osób, które chcą połączyć aktywność fizyczną z przebywaniem w naturze. Bieganie po naturalnym podłożu – ścieżkach leśnych, łąkach, wzgórzach – jest nie tylko zdrowsze dla stawów, ale też bardziej urozmaicone i stymulujące. Liczne podejścia, zakręty, korzenie i naturalne przeszkody czynią z biegania po parku krajobrazowym autentyczną przygodę i trening siły biegowej.

NA DWÓCH KÓŁKACH PRZEZ MOZAIKĘ KRAJOBRAZÓW

Coraz większą popularność w naszym regionie zyskuje również turystyka rowerowa. Szlaki rowerowe prowadzą przez najpiękniejsze zakątki parków krajobrazowych: polnymi drogami, leśnymi duktami, wzdłuż dolin rzecznych i przez urokliwe wsie z zachowaną dawną zabudową. W wielu miejscach pojawiają się nowe oznakowania, tablice informacyjne, wiaty i punkty odpoczynku. To sprawia, że rower to doskonały środek do eksploracji większych fragmentów parku w jeden dzień, z możliwością zatrzymania się tam, gdzie akurat nas coś zacieka – przy kapliczce, starym dębie, młynie, moście czy punkcie widokowym.

Piesze wędrowki po wąwozach - lubelska specjalność, fot. Michał Zielński

Rowerzyści nad Wisłą w okolicach Kazimierza Dolnego, fot. Michał Lenart

Na trasie rowerowej w Lasach Janowskich, fot. Stanisław Turski

RUCH DLA KAŻDEGO

Nie zapominajmy o nordic walking, który zdobywa uznanie wśród osób w każdym wieku. Marsz z kijkami doskonale wpisuje się w krajobraz parków – to aktywność rytmiczna, bezpieczna, a przy tym niezwykle korzystna dla zdrowia. W wielu parkach wytyczono specjalne trasy do nordic walkingu, a nawet miejsca do ćwiczeń.

LEAVE NO TRACE, CZYLI „NIE ZOSTAWIAJ ŚLADU”

Z jakiegokolwiek formy turystyki byśmy nie skorzystali, pamiętajmy o najważniejszym – zostawmy przyrodę w takim stanie, w jakim ją zastaliśmy. A jeśli to możliwe – nawet w lepszym. Podróżujmy zgodnie z zasadą Leave No Trace, czyli „nie zostawiaj śladu” – to fundament nowoczesnej turystyki przyjaznej środowisku. Nie zostawiamy śmieci, nie zrywamy roślin, nie płoszymy zwierząt, nie niszczyliśmy oznakowania. Każdy z nas ma wpływ na to, jak długo piękno tych miejsc pozostanie dostępne dla innych i przyszłych pokoleń.

PERSPEKTYWA Z LUSTRA WODY

Warto wspomnieć także o turystyce kajakowej – szczególnie na rzekach takich jak Wieprz, Bug, Krzna, Bukowa czy Tanew. Przez wiele parków krajobrazowych przepływają rzeki o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, a jednocześnie nadające się do spływów kajakowych o różnym poziomie trudności – od łagodnych, rodzinnych tras po bardziej wymagające, przełomowe odcinki.

Ścieżka nordic walking w Krasnobrodzie na Roztoczu, fot. Wojciech Sachajko

KĄPIEL, RELAKS I CISZA

W granicach wielu parków krajobrazowych województwa lubelskiego znajdują się malownicze jeziora, które stanowią doskonałe miejsca wypoczynku. Woda w tych akwenach bywa czysta i przyjemna, a brzegi różnorodne, od piaszczystych plaż po porośnięte trzcinami, otoczone lasami lub mozaiką pól i łąk – co sprawia, że wypoczynek tutaj ma wyjątkowy, naturalny charakter.

Warto zaznaczyć, że na jeziorach położonych w parkach krajobrazowych obowiązuje strefa ciszy, co oznacza zakaz używania silników spalinowych. Dzięki temu panuje tam spokój, a atmosfera sprzyja relaksowi i wyciszeniu – można np. popływać kajakiem, rowerem wodnym, posłuchać śpiewu ptaków czy obserwować ważki nad lustrem wody.

Michał Zieliński
Zespół Lubelskich
Parków Krajobrazowych

DO ZOBACZENIA NA SZLAKU!

Lubelskie parki krajobrazowe zapraszają o każdej porze roku, ale latem w szczególności. Spędźmy wakacje w rytmie natury, aktywnie, z poszanowaniem przyrody, podziwiając piękno krajobrazu i odkrywając historię odwiedzanych miejsc. Do zobaczenia na szlaku, trasie lub spływie!

Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych przygotował na wakacje specjalną ofertę turystyczną, m.in. wycieczki, rajdy i gry terenowe.

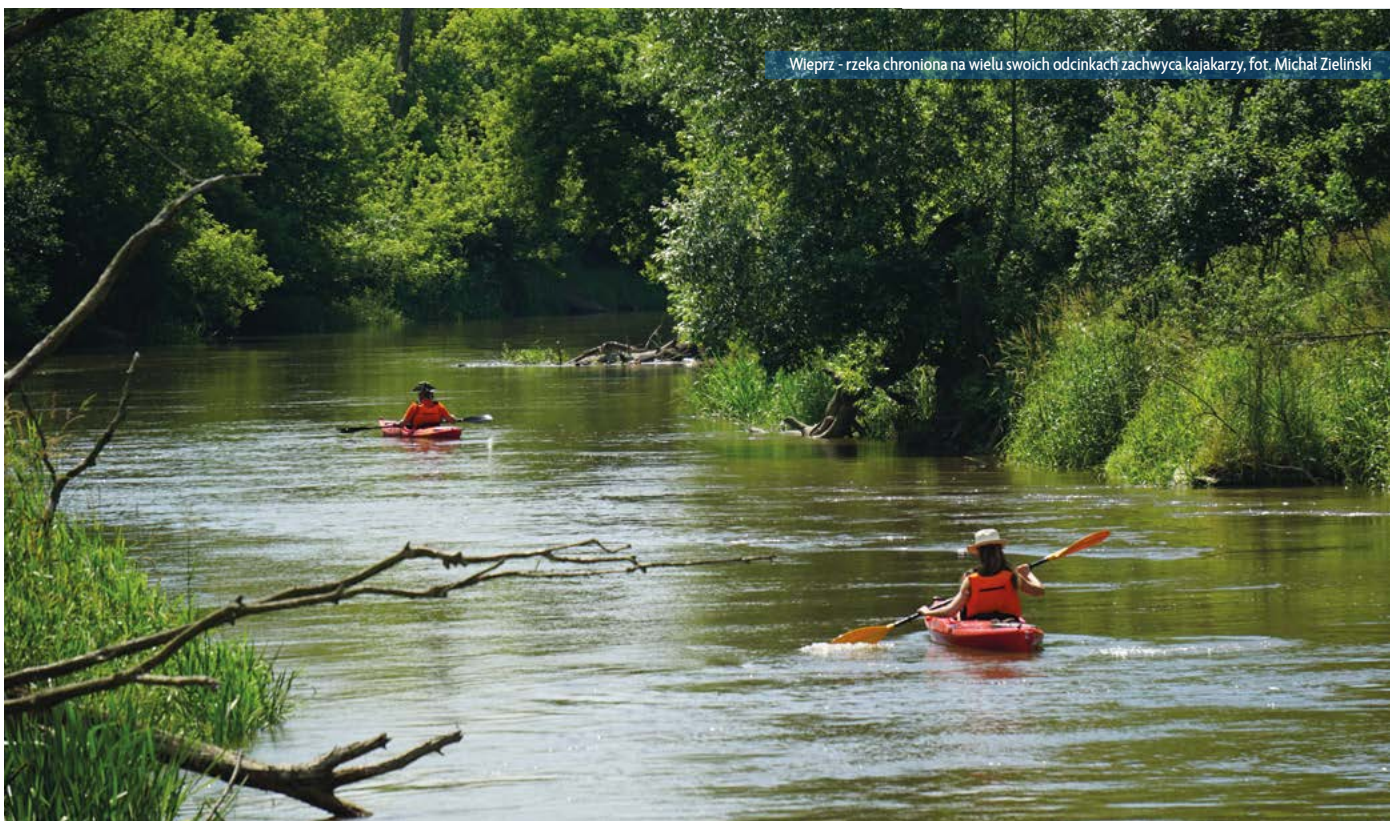
Szczegółowe informacje można znaleźć na stronie internetowej:

www.parki.lubelskie.pl,

a także na Facebooku: @parkilubelskie

oraz Instagramie:

@lubelskie.parki.krajobrazowe.

Wieprz - rzeka chroniona na wielu swoich odcinkach zachwyca kajakarzy, fot. Michał Zieliński

SOWY NASZYCH LASÓW

CO POHUKUJE W PARKACH KRAJOBRAZOWYCH?

Puszczyk mszarny, fot. Patryk Kurc

Inwentaryzacja sów, kontrola budek lęgowych i kampania edukacyjna stanowią ważny element ochrony tych ptaków. Dzięki dokładnym obserwacjom i systematycznemu monitoringowi budek lęgowych zdobywane są cenne informacje o stanie populacji sów i ich warunkach lęgowych. Działania ZLPK są częścią długofalowej troski o przyrodę.

W Polsce występuje dziewięć lęgowych gatunków sów. Lubelszczyzna ma to szczęście, że może poszczycić się występowaniem tych wszystkich gatunków: od największej sowy na świecie, jaką jest puchacz, przez puszczyka, puszczyka uralskiego, puszczyka mszarnego, uszatkę, uszatkę błotną, pójdkę, włochatkę aż po najmniejszą z tej rodziny ptaków – sóweczkę.

SOWI ŚWIAT

Sowy to ptaki o aktywności nocnej. Jedyne uszatka błotna i sóweczka są aktywne głównie w ciągu dnia. Są doskonałymi drapieżnikami, w czym pomaga im szereg przystosowań. Przede wszystkim to bezszelestny lot. Sowy nie wydają, jak inne ptaki, dźwięku podczas machania skrzydłami

dzięki budowie swoich miękkich i aksamiennych piór. Pomaga im również genialny słuch związany z uszami, które są asymetrycznie rozmieszczone, a także głowa, którą mogą obracać aż o 270 stopni.

Aktywność sów związana jest przede wszystkim z ich okresem godowo-lęgowym, który rozpoczyna się w ostatnich tygodniach zimy. Można wtedy usłyszeć w parkach

Puszczyk mszarny, fot. Patryk Kurc

Puszczyk, fot. Roland Michalczyk

Sóweczka, fot. Iwona Chmielewska

i lasach charakterystyczne pohukiwania samców szukających partnerek, jednocześnie odstraszać ze swojego rewiru potencjalnych rywali. Warto pamiętać, że nie wszystkie sowy klasycznie pohukują, np. płomykówka wydaje sekwencyjny, skrzeczący dźwięk. Poza leśnymi dziuplami, schowanymi gdzieś w dzikich gęszczach, sowy zakładają miejsca lęgowe również w nietypowych miejscach np. w kominach, pod stropodachami (pójdźki), na wieżach kościołów i dzwonnicach (płomykówki) czy na cmentarzach, gdzie w dziuplach starych drzew możemy spotkać puszczyka. Sowy wysiadują zwykle 2-4 jaja. Po około miesiącu wykluwają się z nich młode. Co ciekawe, w wychowaniu piskląt bierze udział zarówno samica jak i samiec, którzy wspólnie karmią małe i chronią przed drapieżnikami.

INWENTARYZACJA W SKIERBIESZOWSKIM PARKU KRAJOBRAZOWYM

Zakończyliśmy inwentaryzację sów leśnych na terenie Skierbieszowskiego Parku Krajobrazowego. Za działania odpowiadał Oddział ZLPK w Zamościu. Naszym celem było poznanie gatunków, liczebności i rozmieszczenia sów występujących na tym cennym przyrodniczo obszarze.

Prace terenowe wymagały od nas solidnego przygotowania logistycznego. Podzieliliśmy każdy kompleks leśny na tzw. transekty – wyznaczone trasy, wzdłuż których rozmieściliśmy punkty nasłuchowe. Nasłuchy prowadziliśmy nocą, gdy sowy są najbardziej aktywne. Dotarcie do punktów często oznaczało wielokilometrowe marsze przez gęste lasy i strome zbocza. W wyznaczonych miejscach odtwarzaliśmy nagrania głosów różnych gatunków sów, po czym czekaliśmy w ciszy na ich odpowiedź. W wielu przypadkach sowy nie tylko odzywały się, ale także podlatywały blisko nas, zaciekawione dźwiękiem. Dzięki temu mogliśmy obserwować je bezpośrednio – w świetle księżyca lub latarki czołowej. Z pomocą tej metody ustaliliśmy występowanie m.in. puszczyka zwyczajnego oraz puszczyka uralskiego.

NOCNE POHUKIWANIA

Organizowana od kilku lat przez Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych akcja przyciąga coraz większą rzeszę miłośników przyrody. W tegorocznej edycji wszystkie oddziały ZLPK przygotowały siedem spotkań, w których udział wzięło aż 513 osób. Naszym celem było przybliżenie mieszkańcom regionu tajemniczego świata sów – nocnych drapieżników, które zazwyczaj żyją w ukryciu, ale odgrywają niezwykle ważną rolę w przyrodzie.

W tegorocznych „Nocnych pohukiwaniach” uczestniczyło kilkuset miłośników sów, fot. archiwum ZLPK

Podczas prelekcji i nocnych spacerów opowiadaliśmy uczestnikom o różnych gatunkach, pokazywaliśmy jak rozpoznawać ich głosy i dzieliliśmy się wiedzą na temat ich zwyczajów. Dla wielu osób była to pierwsza okazja do poznania nocnej przyrody – doświadczenie, które często pozostaje w pamięci na długo.

KONTROLE BUDEK LĘGOWYCH

Wiosna to dla przyrodników z ZLPK czas intensywnej pracy ochronnej. Ostatnio przeprowadziliśmy kontrolę budek lęgowych dla puszczyka w Strzeleckim i Chełmskim

Parku Krajobrazowym. Kilka lat temu rozwiesiliśmy je w lasach, aby wspomóc populację tych sów, które coraz częściej mają trudności ze znalezieniem naturalnych miejsc do gniazdowania. Podczas kontroli sprawdzaliśmy stan techniczny budek oraz to, czy zostały zasiedlone. W wielu z nich znaleźliśmy pióra, wypluwki, odchody, resztki pokarmu, a także jaja lub wykłute już pisklęta. Puszczyki, będące najpopularniejszymi sowami w naszym regionie, w Chełmskim i Strzeleckim Parku Krajobrazowym mają przyjazne warunki do życia i lęgów.

Patryk Zarzycki,
ZLPK Oddział w Zamościu

Kontrola budek lęgowych w Strzeleckim Parku Krajobrazowym, fot. Kamil Taras

O EKOLOGII I PARKACH KRAJOBRAZOWYCH

Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych już od wielu lat dba o edukację przyrodniczo-ekologiczną lubelskiej młodzieży. Z powodzeniem realizuje nie tylko rajdy, prelekcje i spotkania dla pasjonatów przyrody, ale przede wszystkim rozbudza chęć poszerzania i sprawdzenia wiedzy organizując liczne konkursy oraz Olimpiadę Wiedzy Ekologicznej.

Najlepsi z najlepszych w etapie wojewódzkim konkursu Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski, fot. Sylwia Odrzywolska

POZNAJEMY PARKI KRAJOBRAZOWE POLSKI

W dniach 24-25 kwietnia 2025 roku, w Ośrodku Edukacji Ekologicznej w Janowie Lubelskim, odbył się IV etap wojewódzki XXIV konkursu Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski.

Do tegorocznej edycji przystąpiło 7991 uczestników z 609 szkół z całej Polski, z czego z województwa lubelskiego 492 uczniów z 50 szkół. Do etapu wojewódzkiego zakwalifikowało się 51 uczniów z 17 szkół podstawowych naszego województwa.

Zadaniem uczestników było rozwiązanie testu, składającego się z 25 pytań oraz rozpoznanie 20 gatunków owadów. Dodatkowym zadaniem była gra terenowa obejmująca pięć stanowisk z różnorodnymi zagadkami przyrodniczymi. Najlepszymi z najlepszych została drużyna ze Szkoły Podstawowej im. Romualda Traugutta w Potoku-Stanach w składzie: Maja Wieleba, Karol Szajwaj, Franciszek Jabłoński, która przeszła do ostatniego, ogólnopolskiego etapu konkursu. Uczniów przygotowała pani Maria Szewdo.

Drugi dzień pobytu upłynął na zwiedzaniu Parku Krajobrazowego „Łasy Janowskie”. Uczestnicy poznali historię i odwiedzili m.in.: zabytkowy kościół p.w. św. Wojciecha w Momotach Górnych, miejsce największej bitwy partyzanckiej na ziemiach polskich w czasie II wojny światowej na Porytowym Wzgórzu oraz ostoję konia biłgorajskiego w Szklarni. Wyprawę zakończyło wspólne ognisko z pieczeniem kiełbasek.

Wydarzenie odbyło się pod Patronatem Honorowym Marszałka Województwa Lubelskiego Jarosława Stawiarskiego, którego reprezentował podczas konkursu wicemarszałek Marek Wojciechowski.

XL OLIMPIADA WIEDZY EKOLOGICZNEJ

Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych już od ponad dekady realizuje etap okręgowy Olimpiady Wiedzy Ekologicznej w województwie lubelskim. Tematyka konkursu, w którym laureaci ogólnopolscy otrzymują indeks na uczelnię wyższą, związana jest z ekologią, ochroną przyrody i środowiska, gospodarką leśną i rolną, żywnością, zdrowiem oraz aktualnymi zagadnieniami społeczno-gospodarczymi, związanymi z ochroną i kształtowaniem środowiska. Do jubileuszowej XL Olimpiady Wiedzy Ekologicznej przystąpiło łącznie 17 530 uczestników z 951 szkół ponadpodstawowych w Polsce. W województwie lubelskim aż 57 uczniów z 25 szkół zakwalifikowało się do etapu okręgowego, który odbył się 5 kwietnia br. na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

Zadaniem uczestników było rozwiązanie testu wiedzy składającego się z 50 pytań. W kolejnym etapie 12 uczniów z najlepszymi wynikami losowało zestawy pytań, na które odpowiadali przed Komisją Konkursową oraz widownią, którą stanowili opiekunowie merytoryczni oraz inni uczestnicy olimpiady.

Najlepszym wśród laureatów etapu okręgowego XL Olimpiady Wiedzy Ekologicznej w województwie lubelskim okazał się Michał Semeniuk z I Liceum Ogólnokształcącego im. Stefana Czarnieckiego w Chełmie (opiekun – Halina Smyk).

Wydarzenie odbyło się pod Patronatem Honorowym: Marszałka Województwa Lubelskiego Jarosława Stawiarskiego oraz Rektora Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie prof. dra hab. Radosława Dobrowolskiego.

Sylwia Odrzywolska,
ZLPK O/ Janów Lubelski
Magdalena Żychowska,
ZLPK O/ Biała Podlaska

W Momotach Górnych w Łasach Janowskich, fot. Sylwia Odrzywolska

SEZONOWE ZUPY REGIONU

WIOSNA I LATO NA TALERZU

Zupy w polskiej kuchni stanowią niekwestionowaną podstawę codziennych jadłospisów. Z reguły bardzo pożywne, złożone z wielu składników, w tym warzyw i ziół, nierzadko z dodatkiem mięsa. Wiosną i latem oczekujemy jednak nieco innych zup, lżejszych, aromatycznych, przygotowywanych ze świeżych sezonowych produktów.

Takie zupy, włącznie z popularnymi w naszej kuchni chłodnikami, szczególnie chętnie zjadamy w upalne dni. Są wśród nich zarówno potrawy z przewagą warzyw, a w zasadzie całego ich bukietu, koniecznie z dużą porcją świeżej zieleń (koperku, pietruszki, szczypiorku, mięty) wprost z ogrodu, ale także lekkie zupy na słodko, z wykorzystaniem sezonowych owoców (truskawek, malin, czereśni).

Poniżej podajemy kilka przepisów na sezonowe zupy z bogatego zbioru, zawartego w publikacji „Zupy z natury, tradycji i pasji”. Książkę (I wydanie w 2022 r., drugie zaktualizowane w 2025) przygotowali specjaliści z Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich UMWL.

ZUPA KOPERKOWA Z JAJKIEM

Składniki

2 litry wody,
4 marchewki,
duży pęczek koperku,
pietruszka,
seler średniej wielkości,
4 ziemniaki,
liść laurowy,
kilka ziaren ziela angielskiego i białego pieprzu,
sól,
3 łyżki pszennej mąki,
6 jajek,
tarty chrzan,
1 łyżka śmietany.

Wykonanie

Do garnka wlać wodę, dodać wcześniej obrane i umyte warzywa (bez ziemniaków), gotować wywar około 20-30 minut, doprawiając solą. Jajka ugotować na twardo. Ziemniaki obrać, umyć i pokroić w drobną kostkę. Wywar warzywny przecedzić, ponownie wlać do garnka, nastawić na średni ogień, dodać ziemniaki, gotować do miękkości. Mąkę rozprowadzić w małej ilości wody, dodać do zupy, zagotować, a następnie zabielić odrobiną śmietany. Koperkę posiekać drobno, dodać do zupy i doprawić ją do smaku. Na talerz położyć pokrojone jajko, wlać zupę. Można ją doprawić niewielką ilością tartego chrzanu.

ZUPA KOPERKOWA Z KLUSKAMI

Składniki

200 g mąki pszennej,
1 jajko,
2 litry wody,
2 pęczki koperku,
cebula,
1 łyżka smalcu,
sól i pieprz czarny mielony.

Wykonanie

W rondelku roztopiamy smalec i podsmażamy cebulę, zalewamy wodą. Doprowadzamy do wrzenia, doprawiamy solą i pieprzem. Z mąki, wody i jajka przygotowujemy ciasto na kluski lane. Kluski lane gotujemy w wywarze. Zupę posypujemy obficie posiekanym koperkiem.

Zupa jest prosta i lekka w przygotowaniu oraz aromatyczna, najlepiej przygotować ją na wiosnę lub w lecie, kiedy mamy świeży koper prosto z ogrodu.

CHŁODNIK OGÓRKOWY Z SEREM WĘDZONYM

Składniki

1 litr kefiru,
400 g ogórków,
150 g sera twarogowego wędzonego,
pęczek koperku,
2-3 gałązki mięty,
3 ząbki czosnku,
sól, pieprz czarny.

Wykonanie

Ogórki myjemy i cienko obieramy, ścieramy na tarce o dużych oczkach. Czosnek siekamy lub przeciskamy przez praskę, solimy, odstawiamy na pięć minut. Następnie dodajemy do startych ogórków, mieszamy, doprawiamy świeżo zmieloną pieprzem i posiekanym koperkiem. Mieszamy z kefirem. Schładzamy w lodówce. Podajemy z pokruszonym wędzonym serem i posiekаныmi listkami mięty.

ZUPA TRUSKAWKOWA

Składniki

250 g truskawek,
50 g miodu,
200 ml wody,
laska wanilii,
100 g śmietany kwaśnej 18%.

Wykonanie

Półowę truskawek mieszamy z miodem, odstawiamy na kilka minut. W tym czasie zagotowujemy wodę z wanilią i do lekko ostygniętej dodajemy truskawki z miodem, wszystko delikatnie mieszamy i dodajemy resztę pokrojonych truskawek. Zupę owocową podajemy z kłeską śmietany.

3. TOUR DE POLOGNE WOMEN W LUBELSKIM

WIELKIE KOLARSTWO I ŚWIATOWA PROMOCJA

Trzecia edycja Tour de Pologne Women, podobnie jak ubiegłoroczna, w całości odbędzie się w naszym województwie. W trzyetapowym wyścigu weźmie udział ponad 100 zawodniczek z 21 drużyn, w tym dwóch reprezentacji narodowych – polskiej i duńskiej oraz 19 czołowych światowych klubów.

Współpraca organizatora wyścigu Lang Team i Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego trwa już od kilku lat i przynosi znakomite efekty. Przypomnijmy, że w 2012 i 2022 roku w naszym województwie rozegrano kilka etapów męskiego Tour de Pologne, a od ubiegłego roku odbywa się tu Tour de Pologne Women. Bardzo dobra organizacja i medialna oprawa imprezy, a przy tym udział w niej narodowych reprezentacji i ekip z czołówki światowego rankingu sprawiły, że wyścig awansował do pierwszej kategorii kolarskich wydarzeń. Czesław Lang, szef Lang Team podkreśla, że wyścig jest na najlepszej drodze, by niedługo stać się częścią UCI Women's WorldTour. Prezentacja obu tegorocznych turów – 82. Tour de Pologne oraz 3. Tour de Pologne Women odbyła się 13 czerwca na antenach TVP Sport i Eurosportu. Męski wyścig poprowadzi, w dniach od 4 do 10 sierpnia, górzystymi szlakami południowej Polski – od Wrocławia, Karpacza i Wałbrzycha przez Cieszyń, Rybnik, Katowice do Zakopanego, Bukowiny Tatrzańskiej i podkrakowskiej Wieliczki. Dwa dni później – 12 sierpnia rozpocznie się wyścig kobiecy, a trasy wszystkich trzech etapów zlokalizowane są w całości w województwie lubelskim.

TRZY ETAPY W LUBELSKIM

12 sierpnia zawodniczki wystartują w Zamościu i w hetmańskim mieście zakończą też zmagania. Trasa etapu, o długości 105,6 km, powiedzie przede wszystkim malowniczymi roztoczańskimi drogami, m.in. przez Lipsko-Polesie, Krasnobród, Józefów, Zwierzyniec i Szczepieszyn, w którym zlokalizowana pierwsza lotna premia.

Start i meta drugiego etapu, zaplanowanego 13 sierpnia, będzie w Chełmie. Trasa o długości 99,5 km poprowadzi wyżynnymi okolicami miasta nad Uherką, przez Pagóry Chełmskie i Działy Grabowieckie. Peleton przejedzie m.in. przez: Białopole, Wojstawice, Deputycze Królewskie (druga lotna premia w wyścigu) oraz Rejowiec.

Trzeci etap, rozegrany 14 sierpnia, będzie najdłuższy i wyniesie 128,1 km. Zawodniczki wystartują w Nałęczowie, a wyścig zakończą w Kraśniku. Pokonają trasę prowadzącą w obszarze kilku powiatów: puławskiego, opolskiego, janowskiego i kraśnickiego. Będzie je można zobaczyć m.in. w: Chodlu, Urzędowie (lotna premia), Zakrzówku, Węgliskach (lotna premia) i Batorzu.

Z NAJWYŻSZEJ DYWIZJI

Organizatorzy 3. Tour de Pologne Women podkreślają wysoki poziom rywalizacji. W wyścigu weźmie udział 21 ekip, w tym siedem z najwyższej dywizji WORLD TOUR. Te najwyższej notowane zespoły to: Canyon//SRAM zondacrypto, UAE Team ADQ, Human Powered Health, AG Insurance – Soudal, Lidl-Trek, FDJ-SUEZ, Uno-X Mobility.

W składzie tych i innych drużyn jest wiele znanych Polek. W barwach Human Powered Health zobaczymy wicemistrzynię olimpijską z Paryża Darię Pikulik oraz jej siostrę Wiktorię Pikulik. Canyon//SRAM zondacrypto to zespół Katarzyny Niewiadomej, ubiegłorocznej zwyciężczyni Tour de France Femmes i Agnieszki Skalniak-Sójki, a w UAE Team ADQ pokaże się mistrzyni Polski Dominika Włodarczyk.

Obok najwyższej notowanych drużyn pojawią się też cztery z drugiej dywizji, w tym holenderski zespół VolkerWessels. Zawodniczki tego zespołu dominowały w ubiegłorocznym wyścigu, wygrywając klasyfikację drużynową, a miejsca pierwsze i drugie zajęły Laura Molenaar i Scarlet Souren.

Trzecia w klasyfikacji generalnej 2. Tour de Pologne była Polka – Katarzyna Wilkos z MAT ATOM Developer Wrocław. Ta drużyna weźmie też udział w tegorocznym tourze.

EUROSPORT I MAX PROMOCJA

Organizatorzy 3. Tour de Pologne podkreślają, że medialna oprawa wyścigu będzie stała na najwyższym poziomie, tak jak w przypadku Tour de Pologne UCI World Tour. Transmisje z trasy zrealizuje TVP Sport, a pojawią się na antenach Eurosportu i na platformie streamingowej MAX, docierając do kibiców z 65 krajów świata!

3. Tour de Pologne Women organizowany jest w partnerstwie z: Urzędem Marszałkowskim Województwa Lubelskiego, miastami Zamość, Chełm, Nałęczów, Kraśnik, Powiatem Kraśnickim i ARCHE Dawnym Sanatorium Milicyjnym Nałęczów.

Adam Niedbał

Organizatorzy i gospodarze 2. Tour de Pologne Women 2024 okłaskują tryumfatorki II etapu w Kraśniku: Laure Molenaar, Katarzynę Wilkos i Scarlet Souren, fot. Michał Lenart

PIŁKARSKI TURNIEJ O PUCHAR MARSZAŁKA

LIGA MISTRZÓW DLA NAJMŁODSZYCH

Wielką sportową przygodę przeżyło tej wiosny blisko 2000 adeptów szkółek piłkarskich. Młodzi zawodnicy zmierzili się najpierw w sześciu turniejach kwalifikacyjnych, a 48 najlepszych drużyn wzięło udział 31 maja i 1 czerwca w finale na Arenie Lublin.

W Lidze Mistrzów o Puchar Marszałka Województwa Lubelskiego 2025 uczestniczyli bardzo młodzi piłkarze z roczników 2014 i 2015. Wydarzenie zostało zorganizowane przez Stowarzyszenie Akademia Sportu Arkadiusz Onyszko na zlecenie Zarządu Województwa Lubelskiego. Droga do finału prowadziła przez sześć turniejów eliminacyjnych rozegranych w: Parczewie, Tomaszowie Lubelskim, Lubartowie, Cycowie, Lublinie i Kraśniku. Łącznie w eliminacjach wzięło udział blisko 2000 dzieci. Z każdego turnieju do finału awansowało po sześć drużyn (po trzy w każdej kategorii wiekowej), a organizatorzy przyznali dodatkowo 12 dzikich kart (po sześć w kategorii).

JAK W PRAWDZIWEJ LIDZE MISTRZÓW

Organizatorzy zadbali o to, aby wszyscy uczestnicy turnieju finałowego poczuł atmosferę prawdziwej Ligi Mistrzów. Dlatego po pierwszym dniu meczów grupowych, piłkarze wszystkich drużyn zostali przetransportowani autokarami do hoteli, gdzie nocowali. Następnego dnia wrócili na Arenę Lublin kontynuować rozgrywki.

Na tydzień przed finałami, w niedzielę 25 maja na Placu Litewskim w Lublinie odbyła się promocja turnieju Ligi Mistrzów. Na kilka godzin Plac Litewski zamienił się w wielką, darmową strefę sportowej zabawy. Do dyspozycji dzieciaków były interaktywne atrakcje, konkursy, siłomierz kopacz, bramka celnościowa, test podań i refleksu. Najbardziej aktywni uczestnicy otrzymali nagrody, a jednym z gospodarzy wydarzenia był Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski.

Pierwszego dnia finałów przed turniejem głównym Ligi Mistrzów odbyły się promocyjne mecze dzieci z roczników 2016 i 2017. Natomiast spotkania finałowe w obu kategoriach wiekowych miały oprawę godną Ligi Mistrzów. Rozgrywane były przy sztucznym oświetleniu, na miejscu relację z wydarzenia prowadził znany komentator Jacek Laskowski, oprawę muzyczną zapewnił dj Tomek Dudek, a gościem specjalnym był Tymoteusz Puchacz, reprezentant Polski w piłce nożnej. Były to dwa dni pełne sportowej rywalizacji, pasji, zaangażowania i niezapomnianych piłkarskich emocji, a 48 młodzieżowych drużyn dało z siebie wszystko, by sięgnąć po upragnione trofeum.

KLASYFIKACJA KOŃCOWA

Zwycięzcami „Ligi Mistrzów o Puchar Marszałka Województwa Lubelskiego 2025” w kategorii rocznika 2014 została drużyna Akademii Piłkarskiej Górnik Łęczna, która w finale pokonała zespół MKS Ruch Ryki 4:1.

Na trzecim miejscu podium uplasowali się piłkarze Avii Świdnik.

W kategorii rocznika 2015 tryumfowali zawodnicy Akademii Piłkarskiej Bronowice Lublin II, pokonując Podlasie Biała Podlaska 7:0, a trzecie miejsce zajęła drużyna Akademii Piłkarskiej Bronowice Lublin I.

Wyróżnienia indywidualne w kat. rocznika 2014 otrzymali: król strzelców – Aleksander Chodziński (Huragan Międzyrzec Podlaski), najlepszy bramkarz – Jakub Witkowski (Górnik Łęczna), najlepszy zawodnik – Antoni Piszczek (MKS Ruch Ryki).

Wyróżnienia indywidualne w kat. Roczniaka 2015: król strzelców – Wiktor Najder (AP Bronowice Lublin), najlepszy bramkarz – Olivier Moczulski (AP Podlasie Biała Podlaska), najlepszy zawodnik – Olaf Wawrzyńczyk (AP Bronowice Lublin).

Nagrody, w imieniu Marszałka Województwa Lubelskiego, wręczyli: członek zarządu Jarosław Kwasek, dyrektor Departamentu Promocji, Sportu i Turystyki UMWL Jacek Żak oraz jego zastępca Karol Łukasik.

Zwycięzca drużyna w kat. 2015 – AP Bronowice Lublin II

Zwycięzca drużyna w kat. 2014 – AP Górnik Łęczna

ZŁOTO DLA

Drużyna Bogdanki LUK Lublin wygrała siatkarską PLUS Ligę pokonując w finałowych starciach Aluron CMC Wartę Zawiercie. Historyczny tytuł dla Lublina nasi siatkarze zdobyli przy fantastycznym dopingu wypełnionej po brzegi kibicami hali Globus.

W przyszłym sezonie mistrzowie Polski będą mierzyli się w siatkarskiej ekstraklasie m.in. z beniaminkiem InPost ChKS Chełm.

Droga lublinian do tego historycznego sukcesu rozpoczęła się ponad 10 lat temu, kiedy to Maciej Krzaczek (zawodnik zlikwidowanego wcześniej klubu) razem z prezesem Krzysztofem Skubiszewskim założyli w sierpniu 2013 roku Lubelski Klub Przyjaciół Siatkówki, który zaczynał od gry w trzeciej lidze. Po dwóch sezonach drużyna awansowała o poziom wyżej. Wówczas klub wsparła Politechnika Lubelska. Zespół systematycznie podnosił poziom gry i użył kolejnych awansów. Najpierw na zaplecze ekstraklasy a w 2021 roku do Plus Ligi. Czwarty kolejny sezon gry w siatkarskiej elicie – najpierw jako LUK Lublin, a od 2023 roku z Bogdanką w nazwie jako sponsorem tytularnym – zakończył się tytułem Mistrzów Polski.

Z GWIAZDĄ W SKŁADZIE

Pierwsze sensacyjne informacje o tym, że Wilfredo Leon może podpisać kontrakt z Bogdanką LUK Lublin pojawiły się wiosną ubiegłego roku. Ta wspaniała dla kibiców siatkówki w Lublinie nowina została potwierdzona przed Igrzyskami Olimpijskimi w Paryżu. Jak pamiętamy nasi siatkarze w stolicy Francji wywalczyli srebrny medal, tak długo wyczekiwany przez fanów siatkówki w Polsce. Wilfredo Leon był jednym z najmocniejszych punktów naszej srebrnej drużyny i oczywiście było, że klub z Lublina doznał kadrowego wzmocnienia, które pozwoli myśleć o wysokich miejscach w ligowych rozgrywkach. Sam Wilfredo Leon powtarzał w wywiadach, że przyjeżdża do Lublina tworzyć historię. I słowa dotrzymał.

CHALLENGE CUP

Po awansie, wówczas jeszcze LUK Politechniki Lublin, do siatkarskiej Plus Ligi nastąpiła zmiana na stanowisku pierwszego trenera. Dariusza Daszkiewicza zastąpił Massimo Botti. Utytułowany włoski

Kadra Bogdanki LUK Lublin w sezonie 2024/25: Marcin Komenda, Mikołaj Słotarski, Mateusz Malinowski, Kewin Sasak, Wilfredo Venero León, Mikołaj Sawicki, Bennie Tuinstra Jr, Jakub Wachnik, Jan Nowakowski, Fynnian McCarthy, Aleks Grozdanov, Maciej Zając, Thales Hoss, Maciej Czyrek. Sztab: Massimo Botti (I trener), Arkadiusz Grzelak (asystent), Maciej Kołodziejczyk (II trener), Andrzej Zahorski (trener przygotowania motorycznego).

szkoleniowiec, a wcześniej zawodnik mistrzowskich klubów m.in. z Parmy i Piacenzy otrzymał misję budowania silnej drużyny, która będzie walczyła o medale mistrzostw Polski.

Konsekwentnie tworzony zespół, wzmocniony Wilfredo Leonem miał okazję w minionym sezonie do zaprezentowania się na arenie międzynarodowej. I zrobił to z przytupem. Bogdanka LUK Lublin wystartowała w Challenge Cup - jednym z siatkarskich, europejskich pucharów. Bez większych problemów drużyna z Lublina dotarła do ćwierćfinału tych rozgrywek, pokonując na tym etapie hiszpańską Melillę. W półfinale nasi rozprawili się z portugalskim Sportingiem CP. W finałowej walce o puchar lublinianie stoczyli pasjonującą boję z utytułowanym włoskim Lube Civitanova. Po zwycięstwie w hali Globus 3:1 Leon

i spółka wytrzymali presję na gorącym terenie rywali i już po czwartym secie zapewnili sobie zdobycie Challenge Cup – pierwszego pucharowego, siatkarskiego trofeum!

SIATKARZY

MISTRZOWSKA EUFORIA

Świetne występy Bogdanki LUK Lublin w Challenge Cup nie przeszkodziły zespołowi w zajęciu wysokiego miejsca po rundzie zasadniczej w rozgrywkach ligowych. Do fazy play-off lublinianie przystąpili z czwartej pozycji. Nie można nie wspomnieć o tym, że świetna gra naszych siatkarzy i obecność w Lublinie Wilfredo Leona stworzyły w naszym mieście modę na siatkówkę. Bilety na spotkania rozchodziły się w tempie znany wcześniej wyłącznie z zawodów żużlowych. W wypełnionej hali Globus Bogdanka LUK zaliczyła wpadkę na początku ćwierćfinałów. Porażka 1:3 na własnym terenie z ZAKSĄ Kędzierzyn-Koźle, dowodzoną przez Bartosza Kurka, mogła zaniepokoić kibiców. Jednak następne dwa mecze potoczyły się już zgodnie z oczekiwaniami lubelskich fanów siatkówki.

Wygrane po 3:0 mecze w Kędzierzynie-Koźlu i Lublinie zapewniły naszemu awans do półfinału Plus Ligi. I tu zaczęły się poważne „schody”. Na Bogdankę LUK czekał naszpikowany reprezentantami Polski, obrońca mistrzowskiego tytułu JSW Jastrzębski Węgiel. Pierwszy mecz na terenie

rywali niespodziewanie wygrali jednak lublinianie. W kolejnym starciu na Globusie zwyciężyli rywale. Wszystko miało rozstrzygnąć trzeci mecz w Jastrzębiu. Nie wiemy, ilu kibiców w Lublinie wierzyło w taki finał, jaki nastąpił. Po siatkarskim horrorze i pięciosetowej walce triumfowała Bogdanka LUK Lublin, nokautując w tie breaku gospodarzy 15:9. Sensacja stała się faktem!

Wyniki spotkań finałowych z Aluron CMC Wartą Zawiercie mogłyby sugerować, że decydująca rywalizacja była formalnością, ale w sporcie wyczynowym nic nie przychodzi łatwo. Wszystko trzeba wyrwać i wywalczyć. Po dwóch porażkach w Lublinie rywale „złapali kontakt” wygrywając trzeci mecz u siebie. W czwartym spotkaniu dominowała Bogdanka LUK Lublin. Wyniki setów 25:22, 25:15 i 25:18 mówią same za siebie. To co działo się w hali Globus po ostatniej piłce meczu trudno opisać. Euforia! A gracze Bogdanki mogli wznieść upragniony puchar za zdobycie mistrzostwa Polski.

DERBY LUBELSZCZYZNY

W sezonie 2025/2026, w którym Bogdanka LUK Lublin będzie broniła mistrzowskiego

tytułu, rywalami czempionów będą m.in. siatkarze InPost ChKS Chełm. Podopieczni trenera Krzysztofa Andrzejewskiego rozegrali świetny sezon. Od początku należeli do grona faworytów do awansu. Zwycęstwo w sezonie zasadniczym PLS 1. Ligi tylko potwierdziło wysokie aspiracje Chełmskiego Klubu Sportowego. W finale fazy play-off, decydującym o awansie do siatkarskiej ekstraklasy, chełmianie rozbili KKS Mickiewicz Kluczbork, tracąc tylko jednego seta w trzech meczach.

Historyczny awans ChKS sprawił, że w nadchodzącym sezonie siatkarskiej Plus Ligi obejrzymy derby Lubelszczyzny. Sukces drużyny z Chełma to także efekt dobrej atmosfery wokół siatkówki w tym mieście. Władze planują nawet budowę nowej hali, w której w przyszłości będą rywalizowali siatkarze. Bez wątplenia nowy sezon siatkarskiej Plus Ligi zapowiada się bardzo emocjonująco dla kibiców w naszym regionie.

Dodajmy, że na gali z okazji 25-lecia Polskiej Ligi Siatkówki, która odbyła się w maju w Warszawie, przyznano nagrody i wyróżnienia za sezon 2024/2025. Wilfredo Leon został uznany siatkarzem roku, a Massimo Botti trenerem roku.

Tomasz Chachaj

Kadra ChKS Chełm w sezonie 2024/25: Bartosz Fijałek, Maciej Janikowski, Jay Blankenau, Kacper Gonciarz, Jakub Olszewski, Paweł Rusin, Jakub Bucki, Tomasz Piotrowski, Łukasz Łapszyński, Jakub Ziobrowski, Jędrzej Goss, Mariusz Marcyniak, Szymon Rakowski, Łukasz Swodczyk. Sztab: Krzysztof Andrzejewski (I trener), Mateusz Hes (II trener), Krzysztof Żabiński (III trener).

Z TRADYCJĄ ZA PAN BRAT

W lubelskim skansenie odbyło się w dniach od 7 do 11 kwietnia wydarzenie „Lubelska Wiosna” promujące świąteczne tradycje regionu. O bogaty program zadbał organizatorzy z Fundacji Kapela i Zespół „Swojacy” z Niedrzwicy Kościelnej, we współpracy z Muzeum Wsi Lubelskiej. W tygodniu poprzedzającym Niedzielę Palmową przywołano zapomniane zwyczaje, m.in. wielkanocne kolędowanie. Muzycy z Kapeli „Swojacy” odtworzyli tradycyjne odwiedzanie domostw związane ze śmigusem-dyn-gusem. W programie wydarzenia znalazły się również warsztaty rękodzielnicze, podczas których uczestnicy mogli własnoręcznie wykonać tradycyjne palmy wielkanocne oraz pisanki. Wśród wielu gości wydarzenia był Wicemarszałek Województwa Lubelskiego Marek Wojciechowski. Warto dodać, że dobra współpraca Muzeum Wsi Lubelskiej i Fundacji Kapeli i Zespołu „Swojacy” z Politechniką Lubelską zaowocowała ciekawym połączeniem tradycji z nowymi technologiami. Podczas warsztatów drukarka 3D produkowała nowoczesne pisanki, a uczestnicy mogli skorzystać z długopisów 3D do ich ozdobienia. Partnerem „Lubelskiej Wiosny” w skansenie był Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w ramach programu „Warto być Polakiem”.

RAJD BRACI TARASZKIEWICZÓW

Czwarta edycja Rajdu Braci Taraszkiewiczów, upamiętniającego legendarnych dowódców i żołnierzy oddziału partyzanckiego Obwodu WiN Włodawa, odbyła się 10 maja 2025 r. – w setną rocznicę urodzin jednego z braci – Leona „Jastrzębia”. Blisko 200 uczestników rajdu przeszło siedmiokilometrową trasę przez Włodawę i Orchówek, czyli rodzinne tereny ppor. Leona Taraszkiewicza „Jastrzębia”, „Zawieję” i ppor. Edwarda Taraszkiewicza „Grota”, „Żelaznego”. Rajd rozpoczął się mszą św. w kościele pw. św. Ludwika we Włodawie, po której uczestnicy przeszli na cmentarz wojenny, gdzie znajduje się grób Leona Taraszkiewicza. Trasa wiodła nadbużańskimi ścieżkami na błonia w Orchówku, na których odbył się piknik i koncert pieśni

patriotycznych. Rajd zorganizowało Muzeum – Zespół Synagogałny we Włodawie przy współpracy Stowarzyszenia Lubelska Grupa Historyczna im. Żołnierzy Wyklętych Lubelszczyzny oraz Starostwa Powiatowego we Włodawie. Partnerem wydarzenia był Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w ramach programu „Warto być Polakiem”.

XV PUCHAR METROPOLITY

Mistrzostwa Liturgicznej Służby Ołtarza Archidiecezji Lubelskiej w halową piłkę nożną o Puchar Metropolity Lubelskiego odbyły się 17 maja 2025 r. w Lublinie. Mszę św. w kościele pw. św. Andrzeja Boboli koncelebrowali arcybiskup Stanisław Budzik oraz kapłani z parafii archidiecezji, którzy przybyli na turniej z ministrantami i lektorami. Mecze rozgrywano w sześciu halach sportowych, a główną areną mistrzostw była hala widowiskowo-sportowa Uniwersytetu Medycznego. W turnieju uczestniczyło ponad 600 młodych piłkarzy, którzy mieli okazję spotkania ze znanymi ludźmi świata futbolu: byłym trenerem Reprezentacji Polski Andrzejem Strejlauem oraz dziennikarzami sportowymi Dariuszem Szpakowskim, Rafałem Patyrą i Tomaszem Jasną, którzy komentowali finałowe mecze. Zwycięzcami turnieju zostały drużyny: ministrantów z parafii p.w. NMP Częstochowskiej z Siedliszcza, lektorów młodszych z parafii p.w. św. Mikołaja z Urzędowa oraz lektorów starszych z parafii p.w. św. Jana Chrzyciela z Wilkołaza. Partnerem wydarzenia był Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w ramach programu promocji sportu „Z dumą wspieramy sport”.

26. PIKNIK OLIMPIJSKI

Po raz pierwszy wielkie święto promujące olimpijskie dyscypliny sportu zawitało do Lublina. 15 czerwca na zielonych terenach Politechniki Lubelskiej odbył się

wielogodzinny piknik sportowo-rekreacyjny. W wydarzeniu uczestniczyło prawie 60 polskich medalistów olimpijskich, którzy wjechali na teren pikniku w piętrowym, odkrytym autobusie. Hitem wydarzenia okazał się ogromny basen (aż 200 000 litrów wody), w którym odbywały się pokazy i warsztaty na SUP-ach oraz kajakach. Wśród ponad 20 stref sportowo-rekreacyjnych były strefa judo, szermierki, koszykówki, tory przeszkód, cheerleading, mini-hokej, modelarstwo. Partnerem 26. Pikniku Olimpijskiego był Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, a w wydarzeniu uczestniczyli marszałek Jarosław Stawiarski oraz członek zarządu Jarosław Kwasek.

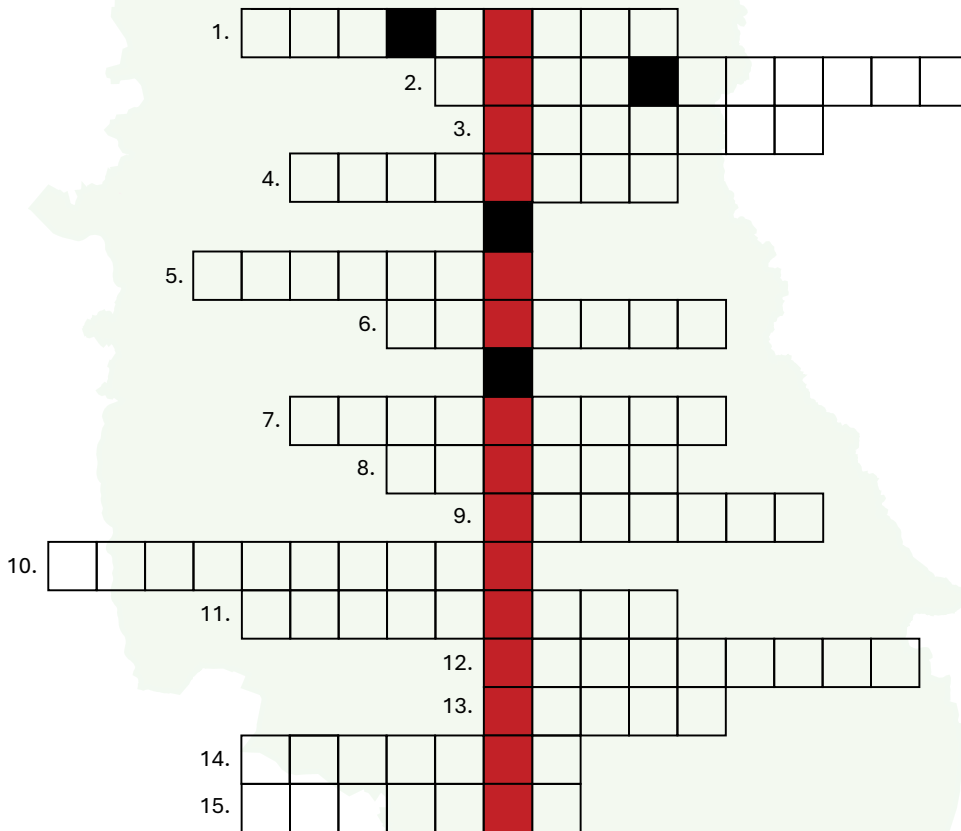
BĘDZIE

BOLKOWANIE W HNISZOWIE

21. „Bolkowanie”, czyli festyn imieninowy najstarszego dębu regionu, odbędzie się 17 sierpnia 2025 r. w nadbużańskim Hnieszowie. Dąb szypułkowy „Bolko” liczy sobie ok. 650 lat i imponuje rozmiarami: prawie 9 m grubości, 30 m wysokości i rozpiętości korony. Jego imię według tradycji łączone jest z Bolesławem Chrobrym, który przemierzał te tereny w 1018 r., podczas słynnej wyprawy na Kijów. W programie festynu znajdą się m.in.: rekonstrukcje historyczne, konkursy Nadbużańskiej Akademii Smaku na tradycyjne potrawy powiatu chełmskiego oraz koncerty zespołów i solistów, w tym dzieci doskonałych swoje talenty w „Hucie Muzyki” GOK w Rudzie-Hucie. Honorowy patronat nad „Bolkowaniem” objął Marszałek Województwa Lubelskiego Jarosław Stawiarski.

SPRAWDŹ SWOJĄ WIEDZĘ O WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM !

Wśród osób, które nadeślą prawidłowe rozwiązanie krzyżówki (hasło), wylosujemy 3 zestawy gadżetów promocyjnych naszego regionu.

Prawidłowe rozwiązanie krzyżówki z numeru 1 (23) 2025: **KONGRES TRÓJMORZA**
Laureaci: pani **Krystyna** z Włodawy, pani **Ewelina** z Bytnia, pani **Dorota** z Białej Podlaskiej.

Serdecznie gratulujemy! Zestawy promocyjne wyślemy pocztą.

Odpowiedzi prosimy nadsyłać **do 31.08. 2025 r.** na adres mailowy:

magazyn@lubelskie.pl,

lub adres pocztowy:

*Urząd Marszałkowski
Województwa Lubelskiego,
Departament Promocji, Sportu i Turystyki,
ul. Artura Grottgera 4, 20-029 Lublin
z dopiskiem: Magazyn „Lubelskie.pl”*

W korespondencji prosimy o nadesłanie adresu zwrotnego.

1. Trasa rowerowa o długości ok. 23 km, łącząca wszystkie ścieżki przyrodnicze Poleskiego Parku Narodowego.
2. Park rekreacji i edukacji położony nad zalewem w Janowie Lubelskim.
3. Miejscowość w powiecie łukowskim, związana z Henrykiem Sienkiewiczem, w której w latach 30. XX wieku usypano kopiec poświęcony pisarzowi.
4. Kształt kamiennego grobowca na wzniesieniu zwanym „ariańską górką” w Krynicy, wybudowanego dla magnata Pawła Orzechowskiego.
5. Rezerwat torfowiskowy, jeden z sześciu w Sobiborskim Parku Krajobrazowym.
6. Największy pod względem powierzchni powiat w województwie lubelskim.
7. Rzemiosło, z którego od ponad wieku słynie Wojciechów.
8. Miejscowość nad Bugiem w powiecie hrubieszowskim, z eklektycznym pałacem Podhoreckich, stanowiącym ważny punkt na ścieżce historycznej „Królewski Kąt”.
9. .... z Lublina – renesansowy poeta, tłumacz i bajkopisarz. Autor modlitewnika „Raj duszny” oraz wierszowanego „Żywota Ezopa Fryga, mędrca obyczajnego z przypowieściami jego”.
10. Jezioro w gminie Ludwin, jedno z największych i najgłębszych na Pojezierzu Łęczyńsko-Włodawskim, znane z czystej wody i ośrodka sportów wodnych.
11. .... Krasnostawskie – najstarszy i największy festiwal piwny w Polsce.
12. Letniskowa wieś w Lasach Janowskich, w której prowadzona jest hodowla konika biłgorajskiego.
13. Kalcytowa skała osadowa, wydobywana od wieków w Chełmie.
14. Miasto znane z Muzeum Regionalnego i 24 Pułku Ułanów oraz Wojewódzkiej Izby Tradycji Pożarniczych.
15. Leśne uroczysko w Lasach Janowskich z kapliczką Świętego Antoniego.

lubelskie
Smakuj życie!

V.

OGÓLNOPOLSKI Konkurs Filmowy

Lubelskie
Smakuj życie!

Smakuj Lubelskie i nakręć FILM!

Wygraj nagrodę!

2 000 zł • 1 500 zł
1 000 zł • 500 zł

Wyślij film do 10 października 2025 r.

Szczegóły: promocja.lubelskie.pl
Organizator: Departament Promocji, Sportu i Turystyki
Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego

www.lubelskie.pl

[Lubelskie_Smakuj_Zycie](#)

[LubelskiePL](#)